Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...брин 21-нэй гарана | № 227 (13716) | 1974 оной сентябрийн 27, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ХАНИ ХАЛУУН ОРШОН БАЙДАЛДА

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Советскэ правительство сентябриин 25-да Кремлиин Ехэ ордон соо ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар түрүүтэй Венгриин Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ обед эмхидхээ. Мария Кадар обедтэ байлсаба.

ВНР-эй партийно-правительственна делегациин гэшүүд, бусад венгер нүхэд обедтэ хабаадаа.

Совет талаһаа — нүхэд Л. И. Брежнев һамгантаяа, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарёв, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй Палатануудай түрүүлэгшэнэр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, СССР-эй министрнүүд, КПСС-эй ЦК-гай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд болон бусад тушаалтад обедтэ хабаадаба.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Я. Кадар обедэй үедэ үгэнүүдые хэлээ. Тэдэнь ехэ анхаралтайгаар шагнагдаһан, нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар угтагдаһан байна.

Обед хани ёһоной, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө. (ТАСС).

ШЭНЭ ТАСС-һОНИН

ВНР-эй ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ МОСКВА ЕРЭБЭ

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар түрүүтэй Венгриин Арадай Республикын партийно-правительственна делегаци КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар сентябриин 25-да хани ёһоной албанай хэрэгээр Москва ерэбэ.

ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ене Фок, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь Карой Немет, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, «Таршадалми Семле» гэжэ журналай ахамад редактор Валерия Бенке болон бусад делегациин бүридэлдэороно.

Янош Кадартай хамта тэрэнэй һамган Мария Кадар ерэлсээ.

Венгриин Арадай Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ Социалис Венгриин партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев болон бусад тушаалтад, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд угтаба.

Нүхэр Я. Кадарые, тэрэнэй һамгые В. П. Брежнева угталсаа.

Венгер ханинарай ерэһэнтэй дашарамдуулан, гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнэй — ябаган сэрэгшэдэй, лётчигуудай, морягуудай хүндэлэлэй харуул жагсаагдаба.

Москвагай сагаар 12 часта реактивна лайнер буугаад, угтамжын газар тээшэ ошоо. Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов болон бусад совет нүхэд самолёдой гэшхүүрэй дэргэдэ ерэжэ, Янош Кадарые, ВНР-эй партийно-правительственна делегациин бүхы гэшүүдые хани халуунаар, аха дүүгэй ёһоор амаршалба.

Хүндэтэ айлшадта сэсэгүүд барюулагдаа. Хүндэлэлэй харуулай начальник ВНР-эй партийно-правительственна делегациин толгойлогшо Янош Кадарта рапорт үгэбэ. Венгриин Арадай Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэн зэдэлээ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Янош Кадар хүндэлэлэй харуулай урдуур дабшан гараба. Аэродром дээрэ байгшад — нислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд нүхэр Янош Кадарые, аха дүү Венгриин бусад түлөөлэгшэдые хани халуунаар амаршалаа. Совет-венгер эбдэршэгүй бата хани барисаанай, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин хүндэлэлдэ, аха дүү венгер арадай хүндэлэлдэ үреэлэй үгэнүүд хэлэгдэбэ.

Хүндэлэлэй харуулай дабшалгаар уулзалгын баярай ёһолол дүүргэбэ.

Янош Кадар, ВНР-эй партийно-правительственна делегациин гэшүүд эдэниие угтаһан совет хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта мотоциклистнүүдэй хүндэлэлэй эскортээр үдэшэгдэн, айлшадай байха газар тээшэ шэглэн, аэродром дээрэһээ дабшаба. Совет-венгер бата хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулжа, аха дүү хоёр ороной гүрэнэй тугуудаар, транспарантнуудаар гоёогдоһон замаар дабшаха үедэнь хүндэтэ венгер ханинараа олон мянган москвагайхид амаршалба.

(ТАСС).

ХАНИ ЁҺОПОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ЭХИЛЭЭ

Сентябриин 25-да Кремль соо совет-венгер хөөрэлдөөнүүд эхилээ. Энээндэ Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. К. Байбаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ВНР-тэ байдаг элшэн сайд В. Я. Павлов, Венгриин талаһаа — ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Е. Фок, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь К. Немет, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, «Таршадалми Семле» гэжэ журналай ахамад редактор В. Бенке, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Хусар, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Ф. Пуйя, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Рапаи гэгшэд хабаадаба.

Тэрэшэлэн Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо Г. А. Киселев, СССР-эй МИД-эй Европейскэ табадахи таһагые даагша Н. Н. Сикачев, Венгриин талаһаа — ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, «Непсабадшаг» газетын ахамад редактор И. Катона, ВСРП-гэй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагша Я. Берец, ВСРП-гэй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагшын орлогшо М. Сюреш, ВСРП-гэй ЦК-гай агитациин ба пропагандын таһагые даагша Л. Фодор ба ВНР-эй МИД-эй управлениин начальник И. Тот гэгшэд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаа.

Аха дүү ёһоной хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй ба үгээ хүсэд ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үеэр совет, венгер хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө оронууд доторхи байдал тухай, КПСС-эй XXIV съездын, ВСРП-гэй X съездын табиһан коммунис ба социалис байгуулалтын зорилгонуудай дүүргэлтэ тухай мэдээсэбэ. Совет-венгер харилсаанай бүхы талаараа амжалтатайгаар хүгжэжэ байһанда сэдьхэлээ ехээр ханамжатай байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээд, политическэ ба бусад һалбаринуудай талаар КПСС-эй болон ВСРП-гэй, СССР-эй ба ВНР-эй хоорондын аха дүү ёһоной хани барисаа, түгэс харилсаа холбоое саашадань улам гүнзэгырүүлхэ хэдэ хэдэн асуудал хаража үзөө.

Делегацинууд уласхоорондын олохон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Тиихэ зуураа, социалис хани нэгэдэл улам бэхижүүлгын, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл ба эмхидэлые саашадань бэхижүүлгын аша туһада КПСС-эй ба ВСРП-гэй, СССР-эй болон ВНР-эй хоорондын нягта харилсаа холбооной асуудалда онсо анхарал хандуулагдаа. Тэрэшэлэн уласхоорондын шахардуу байдал улам һуларуулгын, Европодохи ба бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай, аюулгүйн байдалай бата бэхи үндэһэ һуури тогтоолгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар хоёр талын хараа бодолнуудай тон адли байһаниинь лаблагдан баталагдаа.

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ. (ТАСС).

ҮНДЭР ДЭЭДЭ ШАГНАЛ

Коммунис байгуулалтын хэрэгтэ туйлаһан амжалтануудайнь түлөө, Хойто-Осетиин АССР-эй анхан байгуулагдаһаар 50 жэлэйнь ойтой, Россида Хойто-Осетиин һайн дураараа нэгэдэһээр 200 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, Хойто-Осетиин Автономито Совет Социалис Республикые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Октябриин Революциин орденоор шагнаба. (ТАСС).

МОРДОВИИН АССР-эй ТАРЯАШАД

гүрэндэ таряа худалдаха арадай ажахынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ

Мордовиин АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд газар таряалангай продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилэн абаха ба бэлэдхэхын түлөө мүрысэн, түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ ургаса хуряалгаяа эмхитэй һайнаар үнгэргөөд, гүрэндэ ороо̂һо таряа худалдаха арадайнгаа ажахын түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Эхэ ороной амбаарта республикын колхозууд, совхозуудһаа 340 мянган тонно таряан оробо. Эдеэ хоолой, ороо̂һото-бобово ба тэжээлэй ургамалнуудые бэлэдхэхэ түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдөө, гэршүүхэ худалдаха түсэб хүсэд дүүргэгдөөгүй байна. Гүрэндөө ороо̂һо таряа худалдажа үргэлжэлһөөр.

Республикын таряашадай ургасаяа хуряаха, ороо̂һо таряа зөөхэ хэрэгтэнь промышленна предприятинуудай, транспортын ба бэлэдхэлэй эмхинүүдэй коллективүүд ехэ туһа хүргөө.

Эндэхи хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, партийна, Соведүүдэй ба хүдөө ажахын зургаанууд намарайнгаа газар таряалангай хүдэлмэри түргэнөөр дүүргэхэ, малай үбэлжэлгэдэ түгэс бүрин бэлдэхэ, газар таряалангай ба мал ажалай продуктнуудые мүнөө жэлдэ үйлэдбэрилэн абаха ба бэлэдхэхэ социалис уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэхын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргажа байна.

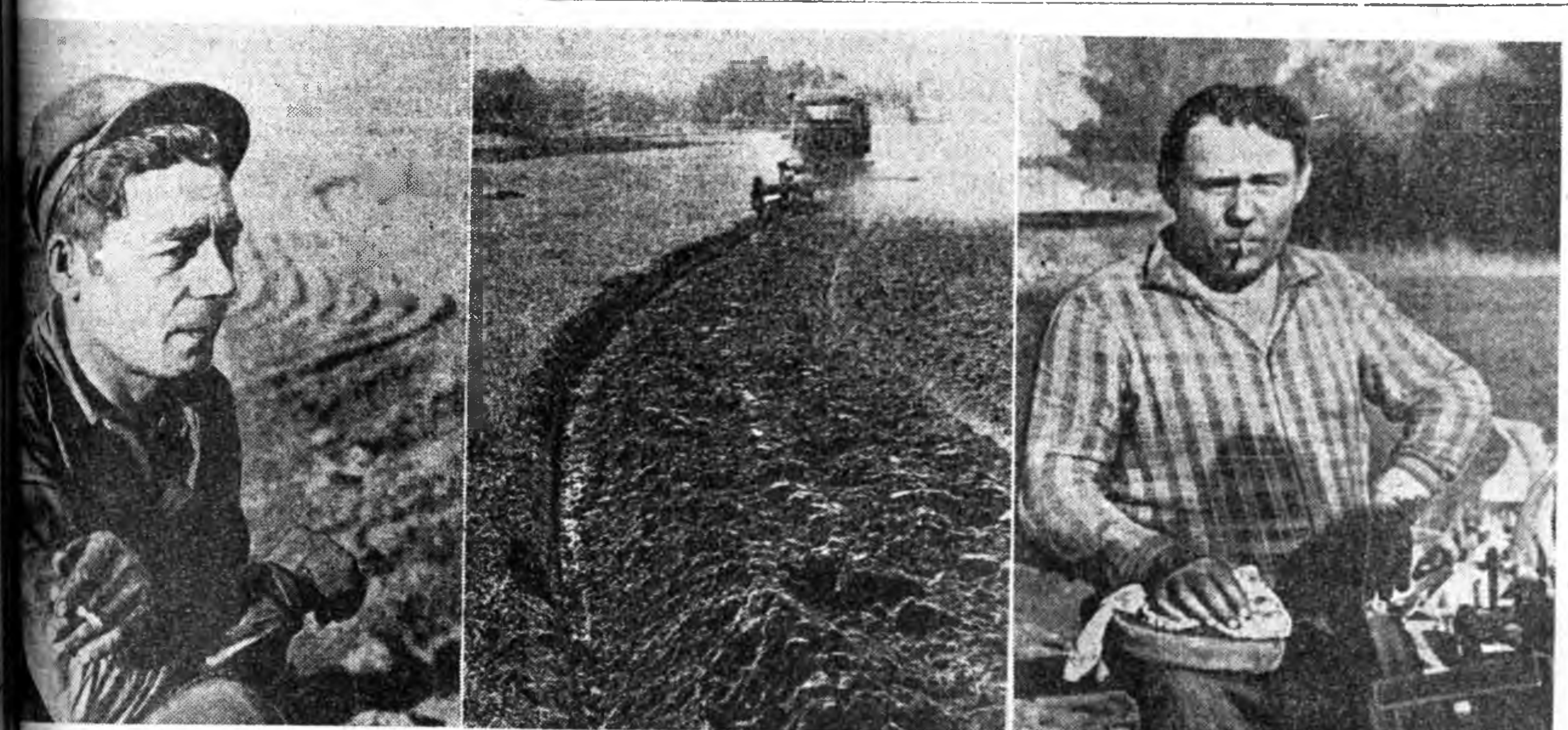
Московско область гүрэндэ ороо̂һо таряа худалдаха социалис уялгануудаа дүүргэбэ

Московско областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэжэ, газар таряалангай ба мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилэн абаха, бэлэдхэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ, ороо̂һото таряанай баян ургаса хангаад, хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэжэ, гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгануудаа дүүргэбэ. Таряа тушаан абалгын пунктнуудта областиин ажахынуудһаа 203 мянган тонно ороо̂һон оробо. Гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлһөөр.

Областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, партийна, Соведүүдэй, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй зургаанууд хартаабха, овощ түргэнөөр хуряажа абаха, газар таряалангай бусад бүхы хүдэлмэреэ амжалтатайгаар дүүргэхын тула тэмсэнэ.

365 МЯНГАН ГЕКТАРАЙ ТАРЯАН ХУРЯАГДАЖА, ТҮРҮҮШЫН 100 МЯНГАН ГЕКТАР НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАГДАБА

ЭНЭ ШУХАЛА ХҮДЭЛМЭРЕЭ ТҮРГЭНӨӨР ДҮҮРГЭХЫЕ ОРОЛДОЁ!

Загарайн аймагай «Гигант» колхоз энэ жэл 1.000 гектар намарай паар хахалха түсэбөө ...гээд, сентябриин 20 хүрэтэр түсэбһөө үлүү үшөө 500 гектар хахалха уялга абаа һэн. Эндэхи ...изаторнууд абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Бүхыдөө 1.700 гектар хахалагдаһан бай... Сентябриин 29 болотор хамта дээрэ 2.000 гектар намарай паартай болохо зорилготой.

...ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: намарай паар хахалалгада һайн амжалта туйлаһан коммунистнар Базик ...ович Низамеев (зүүн гарһаа), Назар Григорьевич Шитин.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

...АБШАГАЙ АРБАН ҮДЭР

...шье мэдэһээр Хэ... ...гаарнай энэ жэл ...гүй ган гасуур болоо ...б даа. Таряан болон ... ехэл мууса абта... Юрэдөө, иимэ жэ... ...һыешье һананагүйб ...ээ нэгэшье ороо̂һо ...өөр таряагаа ху... ...э бүхы хүсэ шада... ...хайбди Эдэ үдэр... 2100 гектарай таряан хуряагдаа, 2700 гектар унагаагдаа, 4254 гектар хуряаха түсэбтэйбди. Тиихэдэ 15500 центнер ороо̂һон тоогто ороод байна. Бодожо үзөөд байхада, 30000 центнер абтаха байна. Комбайнернууд муу хүдэлнэ гэхын аргагүй. М. И. Диянов, П. Александров, П. Родионов, Э. Бадмацыренов гэгшэд үдэрэйнгөө нормо һэтэл үлүүлэн дүүргэдэг гээшэ. Зүгөөр хамтын малда яһала хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ байна. 3561 тонно силос дарагдаа. 400 тонно сенажтай болообди. 190 центнер ногооной гурил бии. 630 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээ һэмди. Мүнөө үбһэ сабшалгаар совхоз соомнай габшагай арбан үдэр соносхогдонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ һурагшад, багшанар, больницын, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хүдөө гаража, нуга, тохой, ойн соорхой мэтые гарай хажуураар сабшажа, хамаг үбһэ дууһан хуряаха даабаритай. 10 үдэр соо 750 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэйбди. Үбһэшэд оньһон техникээр, унтарн хэбтэреэр, эдеэ хоолоор дүүрэн хангагданхай. Тэжээл бэлэдхэлгэеэ нигэжэл үргэлжэлүүлһээр байна гээшэбди.

А. ЕЛИСТРАТОВ,
Чисаанын совхозой 2-дохи отделениин тракторна бригадын бригадир.

...СЭБ — ...РҺООНЬ УРИД

...намар хүрэжэ ерэ... ...батаганаан үсөөр... ...тын малай тин... ...эдэ, аятай саг ... Малшад В. Попов, ...ков малаа намарай ...шээрн һайнтай га... ...уулжа таргалуулха, ...ниень дээшэлүүлхэ ...доно.

... Хүрбын совхозой ...пэдэхи табан жэ... ...ойлхы, дүрбэдэхи ... һаалияа улам дэ... ...түлөө мүрысэнэ. ...үүртын һаалишад ...мүрысөөндэ орол... Бырышевцева, Ц. ...жиева, Ц. Дагбаева ...бусад һайн үрэ дүн ... байна. Эдэ һаали... ...олдоһоной ашаар ... гүрэндэ 6.880 ... һү худалдажа, Э... ...түсэб болзорһоонь ...рэһэн байна.

...БОДОРЖИЕВА.

Республикын аймагуудта ургасын хуряагдажа, намарай паар хахалагдажа байһан тухай

1974 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 23-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Ороо̂һото ургамалнууд: Сабшагдаһаниинь	Ороо̂һото ургамалнууд: Гэрэнэй сохигдоһониинь	Ороо̂һото ургамалнууд: Гектар бүриһөө абтаһаниинь	Тэжээлэй корнеплодууд	Хартаабха	Намарай паар
Баргажанай	71	90	9,4	—	87	73
Баунтын	—	—	—	—	62	—
Бэшүүрэй	86	96	9,3	15	71	73
Зэдын	64	83	8,6	4	20	43
Яруунын	55	61	6,7	—	64	22
Загарайн	58	97	6,6	4	49	56
Захааминай	74	85	11,3	49	90	65
Кабанскын	93	87	11,9	14	65	65
Хэжэнгын	59	77	5,6	6	66	17
Хурамхаанай	75	98	5,0	4	53	33
Хяагтын	66	84	11,0	—	51	42
Мухар-Шэбэрэй	87	73	9,9	19	91	69
Прибайкалиин	67	78	13,2	—	49	76
Хойто-Байгалай	41	70	6,9	—	64	93
Сэлэнгын	62	88	6,0	2	58	41
Түнхэнэй	59	78	9,6	14	46	44
Улаан-Үдын	82	99,6	8,0	5	71	76
Хорниин	63	93	6,8	—	73	26
Республика бүхыдөө	71	85	8,6	11	64	53

...РУУНЫН АЙМАГТА

...ШАД ТУҺАЛБА

...ын ургаса хуряаха, ...ай үрэһэ хадагалжа ...мэри аймагай кол... ...удта түлэг дундаа ...ай. һургуулинуу... ...д энэ шухала хү... ...нь таряашадта ехэ... ...ха үзүүлнэ. Жэ... Комсомольскын дун... ...уулиин эдиршүүл ...ый совхозой 10 гек... ...дэрэһээ хартаабха ...йна. Залуу багша ...ай хүтэлбэри доро ... 10-дахи классай ... шударгы бэрхээр хүдэлжэ, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгарна.

Мүн Яруунын, Нарһатын совхозуудай, «Дружба», «Победа» колхозуудай 10 гаран гектар талмайн хартаабха һурагшадай хүсөөр малтагдаһан байха юм.

МАЛШАН ЦЫДЫПОВ ТҮРҮҮЛНЭ

Аймагай мал адуулагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үнгэрэгшэ һарын болон сентябриин түрүүшын хахадай дүн согсолходо, «Коммунизм» колхозой малшан Ц. Д. Цыдыпов нүхэд соогоо найдамтайгаар түрүүлжэ гараһан байба. Мал шахан таргалуулха гүүртые тэрэ даажа абанхай юм. Энэ хугасаа соо түрүү адуулагшан мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые хоногто дунда зэргээр 1516 граммаар нэмээжэ шадаа. Тус ажахын малшан В. Еремеевэй даадаг гүүртын мал шэгнэхэдэ, эрхим адуулагшын мал бүхэнэй сүүдхын нэмэлтэ шэгнүүртэ орходоо оройдоол 60 граммаар багые нэмэһэн байба. Адуулагшад Г. Цыдыпов, Д-Д. Цырендылыков гэгшэдэй даадаг гүүртэнүүдэй мал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдөө дунда зэргээр 100 граммһаа доошо бэшээр нэмэһэн байха юм.

Мал адуулагшад Д. Балданов, М. Хин-Дун, Л. Мацуков, Ю. Полазаев, Д. Новикова, Р. Дулмажапов («Юбилейный» совхоз), Ц. Дугданова, Д-Н. Нимаев, В. Бадмаев (Түлдүүнэй совхоз), Д-Н. Дамбаев, Б. Малыков (Яруунын совхоз), Д. Дашиева, Ц-Ж. Цыренов, (Инсэнгын совхоз), Ц. Доржиева, Х-Ж. Раднаева (Витимэй совхоз), И. Коновалов, В. Щукин, Д. Токтохоев («Комсомольский» совхоз) гэгшэд Үльдэргын малшадһаа балайшье холо гээгдэнэгүй.

В. БАЙБОРОДИН.

РОССИН ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

Россин таряалан дээрэ габшагай ажал бурьялна. РСФСР-эй Центральна статистическэ управлениин сентябриин 23-най мэдээнүүдэй ёһоор, республикын колхоз, совхозуудай 69,2 миллион гектар дээрэһээ ороо̂һото, ороо̂һото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) хадагдаһан байгаа. Энэ хадаа бүхы тарилгын талмайн 92 процентнь болоно. 67,4 миллион гектарһаа гэхэ гү, али хадагдаһан талмайн 97,3 процент дээрэһээ таряан сохигдон абтаа.

Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо 3 миллион 600 мянганһаа үлүү гектар дээрэһээ ороо̂һото ургамалнууд хуряагдаһан байна. Республикын түбэй ба баруун-хойто районуудта залаата ургамалнуудые хуряалга дүүрэжэ байна. 162 мянган гектар дээрэһээ кукурузын буурсаг хуряагдаа. Энэнь бүхы тарилгын табанай нэгэ хуби болоно. Кубаниин, Дагестанай, Кабардино-Балкарай таряашадай һүүлээр Воронежско, Волгоградска, Ростовско областьнуудай механизаторнууд кукурузын буурсаг хуряажа эхилбэ.

77 мянган гектар дээрэһээ гэхэ гү, али бүхы тарилгын гурбанай нэгэ хубиһаа барайгар хуряагдаа. Поволжиин, Хойто- Кавказай ажахынуудта энэ ургамал хуряалга гүлэг дундаа. Приморьин хизаарай таряашад комбайнуудаа барайгарай талмай дээрэ гаргаад байна.

Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо 150 мянга гаран гектар дээрэһээ наран сэсэг хуряагдаба. Энэ үе соо 44 мянган гектарһаа лён-долгүнец абтаба.

Свеклын талмай дээрэ эршэтэ ажал бурьялна. 750 мянган гектар дээрэһээ амтан түмһэн хуряагдаа. Энэнь республикын ажахынуудта таригдаһан иимэ ургамалай хахад хубинь болоно.

1,3 миллион гектарһаа гэхэ гү, али бүхы талмайн 64 процент дээрэһээ хартаабха малтагдаба. Брянска областьдо 37 мянган гектарһаа гэхэ гү, али бүхы талмайн гурбанай нэгэ хуби дээрэһээ хартаабха малтан абаа. Энэ область республика дотороо хартаабха эгээл ехээр таридаг юм.

Овощ, конопля хуряалга үргэлжэлүүлэгдэһээр. 8,5 миллион гектарһаа гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһан талмайн арбанай юһэн хуби дээрэһээ кукурузын ногоон эшэ намаа тарималнай ногоон хуряагдаад байна.

Ерэхэ жэлэй үндэр баян ургасын үндэһэ һуури табихын тула таряашад ехэ хүсэлэл оролдолго гаргана.

(ТАСС).

АДРЕС:
Түнхэнэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз

МАЛАЙ АШАГ—ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛҺЭ

ЭЗЭТЭЙ БОЛГОГДОҺОНОЙ АШААР

Ниитынгээ адууһа малай зунай харууһа, бэлшээриие һайнаар эмхидхэжэ, эрхим шанартай үбһэ тэжээл гүйсэд хүрэхөөр бэлэдхэхэ, ороoһо тарянайнгаа ургаса саг болзортонь хуряаха ба 1974—1975 оной малай үбэлжэлгэдэ түгэс һайнаар бэлдэхээр республика дотороо гаргаһан Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай малшад, хонишод, механизаторнуудай уряае манай ажахын малшад, таряашад халуунаар угтажа, һайшаан дэмжээ бэлэй. Тиигээдшье колхозоймнай гэшүүд урдынгаа уялгануудые шэнэлжэ, дээшэлүүлэгдэһэн зорилгонуудые хараалаа.

Манай колхоз аймаг дотороо эгээн томо ажахынуудай нэгэн гээшэ. Мүнөө отара, гүүртэнүүдтэмнай 3862 эхэ хонин, 900 шахуу һаамхай үнеэн харууһалагдажа байна. Тиихэдэ адуун, залуу малай, эрье хонидой һүрэгүүд яһала олон даа. Гансахан байгша оной барагдатар гүрэндэ 350 үхэр, 3300 хони тушаажа, мяха худалдаха түсэбөө жэншэдгүй дүүргэхэл зорилготойбди.

Эды олон адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, эхэ мал бүриһөө хурьга, тугал түлжүүлжэ, һү, мяха, ноoһо болон бусад продуктнуудые элбэгээр абахын тула колхоздомнай горитой хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Нэн түрүүлэн һүүлэй 3—4 жэлэй туршада ажахымнай гэшүүд гол баялиг болохо газарайнгаа үрэжэл һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ ажал үргэнөөр хэнэ. Хэрбээ урдандаа сабшалан, бэлшээри, таряаламнай ёһотой эзэгүй байгбал, мүнөө бии газарнай эзэтэй—луговодууд, механизаторнуудта даалгагдажа, ургасаншье горитойгоор дээшэлээ. Хараад үзэгты даа, оройдоол нёдондоной дүнгые байгша онойхитой сасуулхада, хахадаар шахуу ехэ ургаса хуряагдаа. Хэрбээ бүри урдынхитай зэргэсүүлбэлнай, хэдэн дахин ахихал.

Байгша ондо колхознай бүхыдөө 18 мянган центнер үбһэ, тэрэ тоодо 5 мянган тонно олон жэлэй ногооной үбһэ, отара бүхэндэ нэгэ мянга шахуу баглаа халаахай бэлэдхэжэ, 500 тонно сенаж, 7 мянган тонно силос даража абаа. Тиихэдэ таряалан дээрэһээмнай бүхыдөө 60 мянган центнер таряан абтахаар багсаагдана. Тиигэжэ энэ жэлдэ малай тэжээл алишье жэлнүүдэйхиһээ ехээр абтаба гээшэ.

Энэ амжалта яагаад туйлагдабаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, сабшалан, бэлшээри харууһалха, уһалха, сэбэрлэхэ лугомелиоративна отряд звенонуудые байгуулһанай, тиигэжэ газарай үрэжэлэй эрид һайжаржа, ургасынь хараа байса дээшэлһэнэй аша мүн. Хоёрдохеор, бидэ һүүлэй жэлнүүдтэ гүүртэнүүдэйнгээ захада һайжаруулагдаһан бэлшээринүүдые барижа захалаабди. Мүн сабшалан, бэлшээриһээ гадна, малай бэлшэхээр зелёнко таригдана. Тиихэдэ шэмэтэ тэжээл—куузику абтана.

Үбһэ ногооной, ороoһо таряанай болон бусад ургамалнуудай баян ургаса ургуулхыншье ургуулаад, түргэн болзорто һайн шанартайгаар хуряажа абаха гээшэмнай баһал шухала хэрэг.

Үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгын үедэ колхозоймнай гэшүүн бүхэн, мүн бусад предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд аргагүй эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсадаг гэхэ гү, али үмсынгөө малда бухалшье һаань үбһэ абахын тула оролдоно гээшэ. Тиин энэ эдэбхиень улам бадараахын тула байгуулагдаһан звенонуудайнгаа үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэбди.

Тиихэдэ звено бүхэн социалис уялга абана. Байгша ондо 14 звено эмхидхэгдээ. Энээнһээ гадна хүсэд оньһожоруулагдамал нэгэ звено анха түрүүшынхиеэ байгуулагдаа һэн.

Үбһэшэднай эрьежэ унаһан буусынгаа ногоое заабол гар хажуураар сабшана. Ушарынь хадаа нимэ ногоо гараар сабшахада, сэбэрээршье, доогууршье абтана бшуу.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ колхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд болон конторын хүдэлмэрилэгшэд эртэ үглөөгүүр дүтын звенодо ошожо, гар хажуураар үбһэ сабшалсадаг заншалтай болонхой. Үглөөнэй 6—7 часһаа 9 час болотор гар хажуураар сабшахадаа, хорёод хүнэй хэһэн ажалай али зэргын ехэ байдагые мэдэнэ ёһотойт.

Эдэ бүхы эмхидхэлэй ажал ябуулха хэрэгтэ партийна, комсомолой организацинууд гол һуури эзэлнэ. Звено бүхэниемнай заал һаа коммунистнууд, комсомолшууд ударидаа. Жэшээлбэл, Д. Тобоевой хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звено богонихон болзорто 6 мянга шахуу центнер үбһэ бэлэдхээ. Тиихэдэ нютагаймнай 10-дахи классай һурагша Аркадий Бильтагуровай ударидадаг һурагшадай звено 1200 центнер гэхэ гү, али 80 гаран һүри сомоо. Иигээд ерэхэдээ, залуушуулайшье, наһатайшуулайшье звенонууд абаһан уялгаяа жэншэдгүй бэелүүлхын түлөө оролдожо, горитой амжалта туйлаба гээшэ.

Тэжээл бэлэдхэгшэдэй звенонуудһаа гадна, отара, гүүртэнүүдтэ ажалладаг хонишод, малшад даалгагдаһан сабшалангаа, зелёнкоёо өөһэдөө хуряадаг заншалтай. Эдэнэрэй сабшалангые тракторай нэгэ косилка ээлжээлэн сабшадаг гуримтай. Тиихэдэнь һүүлээрнь хонишод өөһэдөө тармажа һүрилдэг.

Һүүлэй үедэ манай үбһэшэд, хонишод халаахай ехээр нөөсэлдэг болоо. Энэмнай витамин элбэгтэй байхаһаа гадна, эм домдол адляар хэрэглэгдэдэг. Хойшодоо бидэ набшаһата тэжээл бэлдэнгүй, халаахай суглуулхабди.

Саашадаа ниитынгээ адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула даалгагдаһан сабшалан, бэлшээриез эрид һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхэ зорилго хараалаабди. Тиихэдэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ оньһон техникэ олоор элсүүлхэдэ үбһэн ехээр абтахаһаа гадна, шанартайгаар хуряагдана. Тиимэһээ оньһожоруулагдамал звено шадаал һаа олоор эмхидхэхэл хэрэгтэй.

А. ИРИНЧЕЕВ,
колхозой түрүүлэгшэ.

ГАЗАРАЙ ШЭМЭ ШЭРГЭШЭГҮЙЛ

Бэрхэ таряашан хабар тарилга хэхэ болзороо алдадаггүй. Бүхы хэрэгтэй юумэеэ уридшалан бэлдээд, сагай ерэхые хүлеэжэ байдаг. Тэрэ хүн газараа гарайнгаа табан хурган мэтэ мэдэхэ, газартаяа сэдьхэлээрээ холбоотой гэхэ гү, али газарай амисхал тааха бэлигтэй, сагые ахижа, бэлэдхэл хэхэ шадалтай байдаг тула тэрэниие зүбөөр ашаглажа, хүдөө ажахын продукци ехээр абажа шадана бшуу. Иимэ мэргэжэлтэй таряашад колхоздомнай яһала олошороо. Ушар иимэһээ манай эндэхи нютагай сагай уларил бусад аймагуудайхиһаа ондоошог байдаг. Байгалай эрьедэ дүтэхэнэ, үндэр хадануудаар, ой модоор хүреэлэгдэһэн хадаа юм гү, хабар, зунай, намарайшье үедэ хура бороо таһалдадаггүй. Тиихэдэ хабар, намарынь хюруу эртүүр унажа, баһал гэнэдхээдэг юм. Тиимэһээ байгаалиингаа аяг аашые һайн мэдэхэ болоһон колхозоймнай механизаторнууд тарилгаяа нютагайнгаа эрхэ байдалда тааралдуулан үнгэргэдэг заншалтай.

Колхознай байгша ондо 8.500 гектарта тарилга хэһэн. Тэрэнэй 4.100 гектарынь ороoһото ургамалнууд, тэрэ тоодо 2.100 гектарыень шэниисэ, 330 гектар горох, үлэгшыень обёос эзэлнэ. Гадна 1.400 гектар тэжээлэй ургамал таригдана. Тодорхойлон хэлэбэл, 85 гектарта куузику, 420 гектарта зелёнко, тэрэнэй 120 гектарынь малай бэлшэхээр ургуулагдаа. Силос даралгада хэрэглэгдэхээр горох-обёосой холисо, 889 гектарта нэмжыгээ. Иигээд ерэхэлээрээ, колхозоймнай механизаторнууд таряалан дээрээ шадаал һаа, олон янзын ороoһото, тэжээлэй ургамалнуудые таружа, гансашье таряа ехээр абахын түлөө бэшэ, мүн малай шэмэтэ тэжээл элбэгжүүлхэ зорилго урдаа табина.

Тарилгын газарһаа гадна, сабшалан, бэлшээри мүн лэ захагүй мэтэ хабтайха. Ажахымнай 1270 гектар сабшалантай, 4.480 гектар бэлшээритэй юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ зорилготойгоор 500 шахуу гектарта олон жэлэй ногоо таряабди. Тиихэдэ 206 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулагдаа. Һайжаруулагдаһан бэлшээридэ гол түлэб урдандаа сабшалан байһан газараа хорёолжо эмхидхээбди. Харин олон жэлэй ногооной поли дошо дэгнүүлдэ абтаһан, һөөг бургааһанда дарагдаһан, намагжаһан сашалангһаа эхи абаа һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ, боро газар элдүүрилжэ ашаглаха талаар мүн лэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Манай ажахы гол түлэб ой модо сэбэрлэжэ, таряалангаа үргэдхэнэ. Байгша ондо 220 гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, зелёнко таригдаа. Хожомоо энэ поли дээрэ олон жэлэй ногоо ургуулхабди.

Сабшалан, таряалангай ургаса дээшэлүүлхын тула тэндэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулагдана. Жэшээлбэл, сабшаландаа гол түлэб мочевинэ, аммиагай селитрэ оруулнабди. Тиихэдэ бүхыдөө 7—8 мянган тонно наг шэбхэ тараагдана. Наг шэбхэ гол түлэб лугомелиоративна отряд гаргадаг заншалтай. Энэ отрядыемнай агроном Пётр Халудоров хүтэлбэрилнэ. Энээнһээ гадна луговодуудай 6 звено, 16 хонишон — луговодууд сабшалан дээрэ ажаллана. Манда хадын горхоной, голой уһаар уһалагдадаг сабшалан, бэлшээри, таряаланшье үгы. Бидэ газараа бүлүүр 4 станцяар ундалуулнабди.

Саашадаа уһалагдадаг сабшалан, таряалантай болохын тула Шулуутада уһалууриин һубаг шэнээр бариха түсэбтэйбди. Мүн эндэ 150 гектарай намаг хатаагдаха.

Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалангай ... һайжаруулха талаар ехэ ажал ябуул... Жэшээлбэл, луговодуудай хүбхэнтэһ... зараа сооложо, борнойлжо, шэмэгүй ного... участогуудтань хяаг ногооной үрэһэ та... Мүн жэл бүри 25—30 гектарта үтэг х... Мүнөө жэлдэ гансахан Сандабын буусад... гектарта үтэг хэгдээд байнхай. Хожом... энэ хүдэлмэри ябуулагдаха хараатай.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ ... дүршэһэн луговодууд ажахыдамнай олон... нэй луговод Цырен Ошоров Тоёот гэжэ... рай 120 гектар сабшалангһаа гектарай 2... нер үбһэ хуряагаа. Мүн Хамагай сабш... даадаг Демид Матуев гектарай 12 цен... Буда Халудоров — 12 центнер, Бүтүү... шалангай эзэн Радна-Самбу Токурено... гектарай га бүриһөө 10 центнер һайн ш... тай үбһэ хуряагаа.

Манай ажахы үбһэ, силосэй ургамалну... хуряажа бэлэдхэхын хажуугаар сенаж ... даг болоо. Энээниие һайнаар, бүхы ... риинь ёһоор дарахада, шанарайнгаа ... алишье тэжээл ахина гэжэ хэлэлтэй. Б... ондо сенаж, силос дараха түсэбнай дүүр... Саашадаа сенажай нүхэ эртээнһээ ба... нимэ тэжээл бүри элбэгжүүлхэ зорилгото...

Сагай уларилай хэды таарамжагүй ... шье, тэжээлэй ургамалнуудые хуряаха... бэлэдхэхэ түсэбнай үлүүлэн бэелүүлэгд... хэ гү, али үбһэн гектарай 15 центнер... жэлэй ногоон 30 центнер абтаа. Харин... лагдадаг газарһаа гектарай 22 центнер... хуряагдаа. Гэхэтэй хамта абтаһан үб... ороoһо таряанай, тэжээлэй ургамал... өөрынь үнэ сэн жэл бүри доошолно.

Ниитынгээ адууһа малда бардам хүр... һэ, тэжээл ехээр бэлэдхэжэ, ороoһо тар... мэтэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула ... механизаторнууд шэнисэһээ гадна, т... ургамалнуудые ехээр тариха газара... жүүлхэ, һайнаар харууһалха, севооборо... бөөр хэрэглэхэ гэхэ гү, али газараа эзэн... ашаглаха, абтаһан шэмынь зэргээр а... харюулха зорилгоёо жэншэдгүй бэелүү... раатай. Тиимэһээ хойшодоо малай тэжээ... элбэгжэжэ, һү, мяха, ноoһо бүри ехээр ... болохобди гэжэ найдуулха байнаб.

А. ХОЛБО...
колхозой ахамад агро...

Зунайнгаа амаралтын үедэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ аха нүхэдһөө дутуугүй ажаллажа, эрхим амжалта туйлаһан 10-дахи классай һурагша Аркадий Бильтагуровай хүтэлбэрилдэг һурагшадай звеногой гэшүүдые энэ фото-зураг дээрэ харанат. Эдэ эдир нүхэднай амаралтынгаа үедэ түрэл колхоздоо 80 шахуу һүри соможо, алдарта ажалай «бэлэг» бариба.

□ □ □

Энэ жэлдэ колхоз дотороо анха түрүүшынхиеэ эмхидхэгдэһэн үнинэй механизатор Доржо Шобоевой хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звено богонихон болзор соо 300 гектар сабшалан дээрэһээ таба мянган центнер үбһэ һайн шанартайгаар һүрилжэ сомоһон байна. Түс звеногой хэһэн ажал тухай энэ хуудаһанда толилогдоһон фоторепортаж соо бэшэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Шобоев.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ХАЛААХАЙ—НАРАЙ МАЛАЙ ЭМ

(Колхозой түрүү хонишон Б. Шойбоновой хөөрөөнһөө)

Хоёр-гурбан жэлэй саада тээ бэлэй һэн гү даа, түл абалгын үеэр һая гараһан нарай хурьгаднай гэдэһэ доторой үбшэндэ нэрбэгдэжэ, олоороо шэшэжэ захалаа һэн. Тиихэдэнь яахашье аргаа барагдахадаа һүри сооһоо халаахай бэдэржэ суглуулаад, халуун уһанда эдеэшүүлжэ, үбшэнһэн хурьгадтаа уулгаһамнай, гайхалтай түргэнөөр заһаршоо һэн. Тиигэжэл халаахайн аша туһа элирүүлэгдээ юм. Нютагай үбгэд, хүгшэдэй хэлэһэниие тон зүбтэйдэ тоолоһон бидэ хонишод жэл бүри үбһэ тэжээлэй бэлэдхэлгын үедэ халаахай суглуулжа хатаадаг болоо һэмди.

Үнэн дээрэ халаахай ямаршье тэжээлдэ ородоггүй, миил бог буртаг үбһэн гэжэ тоологдодог һааб даа. Сагай ошохо бүри тэжээл бэлэдхэлгын үедэ хура бороогой ороходо, бухал шэрэдэг үхибүүдтэ бэлэй барюулаад, халаахай суглуулагдажа захалагдаа. Тиихэдээ халаахайгаа хамуурай зэргээр багсалан уяад, хонидой дал доро үлгэжэ, һүүдэртэ хатаанабди.

Үбэл болоходо, тэрэ баглаа халаахайгаа хурьгадайнгаа хаамагай тэгэн дунда һэнжүүлэн үлгэжэ уяад үгэхэдэмнай, үбһэнһөө үлүү амташаархан эдидэг болоо. Тиигэжэл халаахай ехээр суглуулжа, набшаһата тэжээлэй орондо хурьгадтаа эдюулхэ гэжэ шиидээд, жэл бүри мянган баглааһаа бага бэшээр бэлэдхэжэ абадаг болоодди. Хэрбээ урдандаа хашаа, хорёогой захаар, ханааб, харгын хоёр талаар ургаһан халаахай отолжо, хамуур болгон уяад, миил юрэ дал хушалта доро обоолдог һаа, мүнөө жэл наранда шаруулангүй, харанхыда хатаагаабди. Иигэжэ нөөсэлхэдэ, шанарынь алдагдадаггүй, ногоон зандаа үлэдэг, бүри шэмэтэй болодог, хурьгад бүри амтархан эдидэг юм.

Сэхыень хэлэхэдэ, халаахай нарай хурьгадта витаминтай тэжээл байхаһаа гадна, доторой үбшэ эмшэлхэ ёһотойл эм боложо үгэнэ. Иимэ эм бэлдэхэдээ нэн түрүүлэн халаахайгаа хэршээд, халуун уһан соо хэжэ, сайдал эдеэшүүлхэ хэрэгтэй. Удаань эшэ, шаарыень шүүжэ абаад, уулгахада һайн.

Мүнөө ажахымнай хонишон бүхэн халаахай ехээр суглуулжа абана. Хойшодоо халаахай бүри ехээр багсалан уяжа, набшаһата тэжээлэй орондо бэлэдхэхэмнай. Ушар иимэһээ халаахай гээшэмнай малай байрын захаар ургадаг тула суглуулжа уяхадашье таатай.

ОНЬҺОН ТЕХНИКЫН ХҮСӨӨР

Үглөөнэй наран абаһаар саһан дуулгата Саянай шобхо үндэр мундаргануудые улайранги туяагаараа гэрэлтүүлээд, удаань нарһан ой, бүри доошолходоо хадын хормойгоор нэмжыһэн тала дээгүүр шаргал элшээрээ сардаба. Хура бороогой одоол замхажа, алтан наранай энеэбхилэн мандаһанда баярлаһан Доржо Шобоевой хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звеногой гэшүүд эртээнһээ хойшо бүхы зэр зэмсэгээ бэлдэжэ, һүүлшынгээ гектарнуудые хуряахаар түхеэрнэд.

Эгээл энэ үедэ звеное хүтэлбэрилэгшэ механизаторнуудаа суглуулаад, үдэртөө хэхэ ажалаа зүбшэбэд.

— Мүнөөдэр лаб 10 һүри сомохо бэшэ гүбди? Үдэрэйнгөө сайлалгые ажал дээрээ эмхидхэе. Тэрэгүй һаа, урдаа ортохогүйл хүдэлмэри болошоо, — гэжэ тракторист Самбу Лукшинов мэдүүлбэ.

— Зүб лэ даа. Хээрэ эдеэлээл һаа, ажалнай түргэн ябаха. Ошохо, ерэхэ сагнай алмагдаха бшуу. Тогоошондоо хэлээд ошоё. Хэн нэгэн коляскатай мотоциклааршье һаань, хүрэжэ ерэнэ бээзэ,—гээд, Дамба Танхаев саанаһаань дэмжэнэ.

Дээрэ дурсагдагша звено зундаа Ара гэжэ газарай 300 гектар сабшалан хуряагаад, мүнөө Түтхалай полиин горохой һолоомо суглуулжа байна гээшэ. Үбһэ хуряалгын үедэ звенодонь 11 механизатор ажаллаа. Бүхыдөө 6 трактортай, һүри сомохо нэгэ оньһон түхеэрэлгэтэй, гурбан нагшуургатай байһан юм. Харин бэшэ тракторнуудынь косилка, тармуур шэрэдэг байһан. Иимэ баян техникэтэй энэ звено богонихон болзор соо зургаан мянга шахуу центнер үбһэ һүрилжэ абаһан...

— Бидэ гар ... сабшанагүйбди. Тэрэ... газарта ургаһыень ... һэмди. Харин дошо... той, тракторай ябах... гагүй намагжаһан, ... гааһанда дарагдаһа... лангыемнай хүршэ ... жууршадай звеногой... шэд хуряагаа һэн, ... звеное хүтэлбэрилэг... жо Шадыкович ... тайлбарилна.

Үбһэ хуряалгаяа ... түгэсхэһэн оньһож... дамал энэ звеного... иигээд дүүрээгүй. ... гоотой худхаралда... гаһан горохой һолоо... бороодо сохюуланг... ряажа абахын. һүр... мохын тула таряан... до түрүүлэн эльгэз... рүүшынгээ үдэр бү... гектар горохой поли... хадыень шахуу сэ... 7—8 томо гэгшын һ... хоогоо. Теэд тэрэ ... ногой гэшүүд энэ ... сүм дүүргэжэ, һай... гообтор һолоомотой ... сэбэрлэжэ үрдихые ... бо бшуу.

— Энэ звено ... горохой, тингээд ... һолоомыень суглу... рилготой. Ногооб... ниинь юуб гэхэдэ, ... шарлахаһаа урид ... жо абаха гэһэн ... га юм. Хоёрдохеор, ... паар хахалалгамн... нэрһээ дулдыдаха... Тиимэһээ звеногой ... заторнууд намара... хахалагшадта хүс... тула бии шадалаар... донол даа,—гэжэ ... түрүүлэгшэ Аркади... нович хэлээ һэн.

Вл. ЖИГЖ...

ЗУРАГУУД ДЭ...ное хүтэлбэрилэгш... боев; ээлжээтэ һү... доно.

Б. ГАДЬЯНОВА...

ҺҮ, МЯХАН ЭЛБЭГЖЭНЭ

Тэжээл элбэгтэй байхада, малай ашаг шэмэ эрид дээшэлхэ, харин тэрэнииень һайнаар буйлуулжа эдюулхэдэл, һү, мяхан, ноoһон элбэгжэдэг юм гэжэ мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, хүсэд хүрэхэ үбһэ, һолоомо, зелёнко бэлэдхэгдээ гэжэ һанаагаа амарангяар, байһан соонь лэ малдаа үгэжэ байхада ашаг шэмэнь горитой ехээр нэмэдэгшьегүй. Энээниие һүүлэй жэлнүүдэй дүнгүүд элитээр гэршэлнэ. Тиимэһээ бидэ бии байгаа үбһэ, һолоомо, зелёнкоёо, таряа талханайнгаа зүйлые малай ашаг шэмын дээшэлхээр, аша туһатайгаар хубаарилхые оролдоһобди гэхэ гү, али килограмм һүнэй, мяханай түлөө хэды шэнээн тэжээлэй единицын гаргашалагдаха байһые хараадаа абанабди.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ малай тэжээл элбэг байгаа. Һолоомо одоол бии һэн даа. Малшаднай үхэрнүүдтээ һоломоёо гол түлэб хэршээд, талха таряанай зүйлтэй холижо, ууралда дэбтээгээд үгэгшэ бэлэй. Тэрэнһээ гадна силос, сенаж, куузику, талха таряанай зүйл үгтэдэг байна. Харин үбһэн тугаллаһан үнеэдтэ, нарай малда, хонидто эдюулэгдэнэ.

Нёдондо ажахымнай бүхыдөө 7900 центнер үбһэ, 1600 центнер олон жэлэй ногоо бэлэдхэжэ, 400 тонно сенаж, 5250 тонно силос даража абаа һэн. Тиигэжэ үбэлжэлгын үедэ хони, малайнгаа ашаг шэмые доошолуулангүй ондо оруулхын тула тугаллаһан үнеэн бүридэ үдэртэ 5 килограмм үбһэнэй, залуу малда нэгэ килограммай, тугалда 1.200 граммай хүртэхөөр тэжээлэй рацион зохёогдоо һэн. Харин талха таряанай зүйл һаагдаһан килограмм һүн бүхэнэй 500 грамм нэмэгдэжэ үгтэнэ. Тиихэдэ силос үдэртэ 15 килограмм хүрэтэр, һолоомон хэмжээгүйгөөр эдюулэгдэдэг байгаа. Иигэжэ эдюулхэдэмнай, һү һаалимнай үбэлэйшье сагта дээшэлжэл байдаг. Жэшээлбэл, ажахымнай һаалишад 1973 ондо үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү абаһан байбал, үнгэрһэн 8 һарын туршада 1471 килограммда хүргөөд байнхай. Харин зунай, намарай үедэ малаа зелёнко таригдаһан поли дээрэ манажа, һү һаалинь улам нэмээгдэнэ. Тусхайлан хэлэбэл, үнгэрһэн 8 һарын туршада түрүү һаалишад Р. Зарбуева, С. Матурова, С. Зандеева, Р. Холбоева гэгшэд үнеэн бүриһөө 1821—1962 килограмм һү абажа, хараалһан зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь.

Тиихэдэ үбһэ тэжээлэй элбэгжэһэнһээ хойшо хонидой ашаг шэмэ ехээр дээшэлээ. Нёдондо эхэ хонин бүридэ үдэрэй 500 грамм үбһэнэй, 400 грамм талха таряанай зүйлэй хүртэхөөр тэжээлэй рацион зохёогдоһон юм. Теэд үбэлжэлгынгөө дүнгүүдые согсолходомнай колхозоймнай отаранууд бүхыдөө эхэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ, ноoһо гүрэндэ худалдаха түсэбөө горитойхоноор үлүүлһэн байна.

Тиигэжэ мал ажалһаа нёдондо 900 шахуу мянган түхэрингэй олзо оруулагдаа һэн. Харин байгша ондо нэгэ миллион үлүүтэй байхаар багсаагдана. Хонин бүриһөө хурьга абажа, ехэ ноoһо хайшалхын тула гансашье үбһэ, тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ бэшэ, мүн зун, намарай үедэ һайн бэлшээридэ манаха шухала. Манай хонишод үбһэ хуряалгын дүүрэмсээр, хонидоо хэнзэ ногоондо бэлшээдэг. Һүүлээрнь обёосой, горохой полидо абаашажа, һайса таргалуулаад, искусственна аргаар үрэжүүлнэ. Иигэжэ таргалуулаад үрэжүүлхэдэ хонид һубайрдаггүй байхаһаа гадна, ноoһониингьшье ехээр ургана, үхэл гарзагүй байна.

Гэхэтэй хамта мяханда тушаагдаха хони малаа мүн лэ һайн бэлшээридэ адуулаад, тусгаар хорёодо хаажа, таряа талханай зүйл, шэмэтэ зелёнко, үбһэ эдюулжэ шаханабди.

Малай ашаг шэмэ үбһэ, зелёнкоһоо гадна, талха таряанай зүйл ехээр эдюулдэг болоһонһоомнай дээшэлнэ. Ушар иимэһээ үнгэрэгшэ жэл бидэ бүхыдөө 49 мянган центнер таряа хуряажа, 4800 центнерыень Эхэ оронойнгоо амбаарта тушаагаа һэмди. Гүрэндэ худалдаһанай удаа үрэһэ хүрэнгээ хүсэд хүрэхөөр сэбэрлэжэ абаад, колхозшигуудтаа хубааһанай һүүлээр үлэһыень малай тэжээлдэ, дотоодынгоо гаргашада хэрэглээ һэмди. Иигээд ерэхэлээрээ, таряан гээшэмнай ямаршье тэжээлһээ шэмэтэй, ниитын малай зайлуулшагүй хоол боложо үгөө һэм шуу. Байгша ондо манай колхоз 60 мянган центнер таряа хуряахаар багсаамжална. Таряан баһал нёдондонойхиһоо ехээр үлөөгдэжэ, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ горитой нэмэри боложо үгэхөөр хүлеэгдэнэ. Тэрэшэлэн үбһэн малай рациондо нёдондонойхиһоо лаб 1,5 дахин дээшэлхэ аабза гэжэ багсаанабди. Юуб гэхэдэ, элбэг тэжээлээр гансал өөһэдыгөө хангаад байха бэшэ, мүн хүршэ аймаг, ажахынуудтаа багахаараншье худалдажа, малайнь үбэлжэлгэдэ шадал зэргээрээ туһалалсаха ёһотойбди.

А. БОРОНОВ,
колхозой ахамад зоотехник.

НЬЮ-ЙОРКДОХИ УУЛЗАЛГАНУУД

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьяргтай уулзажа, хөөрэлдөөн байна. Зүбшэлгэнүүдые хэхэ тухай советско-французска протоколой үндэһэн дээрэ хоёр талын харилсаа саашадань хүгжөөлгын асуудалнуудаар, уласхоорондын хэдэн асуудалнуудаар, тэрэ тоодо нииитэевропын зүблөөнэй, ООН-ой Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессиин асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлбэ.

Министрнүүдэй уулзалга хани ёһоной, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Португалиин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Соарештэй уулзаба.

СССР ба Португалиин хоорондо дипломатическа харилсаан тогтоогдожо, хоёр ороной хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ таарамжатай арга боломжонуудай бии болоһондо сэдьхэлээ хананхай байһанаа министрнүүд элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын зарим асуудалнууд, тэрэшэлэн ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин хүдэлмэридэ хабаатай асуудалнууд хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үеэр зүбшэн хэлсэгдэбэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм ООН-ой Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүн оронуудай делегацинуудай толгойлогшонуудта зорюулжа обед эмхидхэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьярг, Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй ба холбоото нацинуудай хэрэгүүдые даадаг министр Дж. Каллагэн, тэрэшэлэн ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг КНР-эй түлөөлэгшэ Хуан Хуа гэгшэд обедтэ байлсаа.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXIX СЕССИИН ПЛЕНАРНА ЗАСЕДАНИ ДЭЭРЭ А. А. ГРОМЫКЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

НЬЮ-ЙОРК, сентябрийн (ТАСС-ай корр.). КПСС-ЦК-гай Политбюрогой гүн, СССР-эй гадаадын дэй министр А. А. ко ООН-ой Генераль- Ассамблейн XXIX сесси дэлгэрһэн ниитэ поли- асуудалаар юрэнхы дөөндэ хабаадалсажа, эр үгэ хэлэбэ. Уласдын эб найрамдал ба үйн байдал сахиха тухарал оролдолго хаООН-ой хэзээ бүхэндэ асуудалаар хүтэлбэгохо хубилашагүй ёһоынь байха ёһотой гэжэ дүүлээ.

өөнэй эрхэ байдалда йрамдалай түлөө тэмсэшэ бидэндэ ёһо дүүрхэрэг бэшэ, харин -эй XXIX съездын гаполитическэ асуудаүгэһэн заабаринуудые ор бэелүүлхэ тодорхой ал оролдолго мүн болоэ А. А. Громыко хэСъездын шиидхэбэриые — эб найрамдалай рилсаа холбооной про- — бэелүүлгэ хадаа орондын оршон байажаруулха талаар эли үрэ дүнгүүдые үгэһэн

ласхоорондын хүгжэлтын гэлэл ямаршье һэжэгрүүлнэгүй гээд СССР-адын хэрэгүүдэй ми- мэдүүлбэ: мүнөөнэй уласхоорондын түгшүүге һуларуулха, тэрээн эрмэлзэхэ гээшэ мүдэ түрүү үүргэ зэргэ- олонхой. Уласхоорон-түгшүүрилые һуларуулдал анха түрүүшынол һайн һайхан хүсэ-тэ хүүрээр хэһэн найбайхаая болинхой. хоёр ондоо байгуу- хоорондо зэбсэгтэ аанай аюулай бага боушар олохон гүрэнүүтын хүсэлэл оролдоаар туйлагдаа. Зү-Советскэ Союз ба Хол- Штадуудай хоорондо -74 онуудта баталаг-мэдээжэ хэлсээнүүд дха шанартай юм. Нэн энэ хадаа ядерна үрдшалан зайсуулха лсээндэ хабаатай.

ласхоорондын оршондо байгаа үйлэ хэрэгүүд йрамдал тээшэ шагданхэй гээд бүхы дээдамтайгаар хэлэхэдэ Гэбэшье эб найрамашэ дабшаха зам хосэб сэхэ байдаггүй А. А. Громыко саарэлжэлүүлбэ,. Шиидсагаа хүлеэһэн асуудые шиидхэхэ гэхэшүүрилтэ байдалые улха политикада эрид политикатай холбоосэнүүд зорюута эсэрһаад хэнэ.

эйн арадуудай хүсэжэ оршон байдалһаа мүэлхэй үшөөл холо изэн тухай Кипрэй ликын зобожо, тулиһан гашуудалта үдэршэлнэ гээд үгэ хэсаашань мэдүүлбэ. үн зоной нюдэн дээшуугай хүсөөр ООНнэй. ямаршье бүхабаададаггүй хүхабаадагшын, сүрэнэй бэеэ даанхай газар дайдын бүрин байдал будүүлигээр уулагдана.

ескэ Союз эхинһээнь Кипрэй гүрэнэй зайэрхые хамгаалһан Тэрэ хадаа Кипрэй гадаа талаһаа сахаа ябадалда эсэс рэнэй газар дээрэаиин сэрэгүүдые гар- итуционно гурим байгуулха, өөһэ- хуби заяа өөһэдынь лахо арга боломжо уудта олгохо гэһэн уд эрилтэ табина.

тадтахи байдал туэдээ, энэ районой н газар нютагуудбуунуудай абяан ий байһаар, шуһан р гэжэ А. А. Громыкэ улба. Вьетнамдадалые политическэ гуримшуулха хэрэг хүргэхын тулада н зэбсэгтэ хорото даа. мүн Вьетнам рижай хэлсээе бу- һэдэлгэһээ арсаЙгоной засагаархидаха хэрэгтэй. Камхай хэлэхэ болоо эй шиидхэгдээгүй удые Камбоджын национальна ашатуһынгаа ёһоор, гадаа талаһаа хамааралсалгагүйгөөр Камбоджын арад зон өөһэдөө шиидхэхэ уялгатай. Лаосто туйлагдаһан хэлсээнүүдэй һайн үрэ дүнгүүдые улам батадхаха гээшэ мүн лэ шухала.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудал дээрэ тогтохо зуураа, үгэ хэлэгшэ нигэжэ тэмдэглэбэ. Энэ асуудал үнэн зүбөөр, энэ районой бүхы арадуудай аша туһые харааадаа абалсан шиидхэгдэхэ ёһотой. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, 1967 ондо булимтаран абаһан бүхы араб газар дайда дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргаха, Палестинын араб арадай хуулита национальна эрхэнүүдые хангаха ябадал болоно.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ ёһоор үндэһөөрнь гуримшуулха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ замдаа удааржа болохогүй гэжэ Советскэ Союз тоолоно гээд А. А. Громыко хэлэбэ.

Европодохи аюулгүй байдал сахиха, харилсаа холбоо тогтоохо зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда Советскэ Союз түрүүшын ээлжээнэй удха шанар олгоно гээд тэрэ саашань хэлээ. Зүблөөн дээрэ хэгдээд байһан юумые бодотоор сэгнэхэ болоо һаа, нигэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Үрэ дүнгүүдынь бүхы дээрээ яһала горитой. Европодохи аюулгүйн байдал сахилгын аша туһада нилээд удха шанартай шиидхэбэринүүдые богонихон болзор соо баталан абалсалгатайгаар энэ зүблөөе түгэсхэхэ арга боломжо бии гээд Советскэ Союз батаар найдана.

Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэг хороохо тухай Венэдэ боложо байгаа хэлсээнүүд дээрэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха шухала байна. Хэн хэнэйнгээ аюулгүйн байдалда хохидол ушаруулхагүй гэһэн гуримые бүхы гүрэнүүдэй нарин нягтаар сахибал, иимэ үрэ дүнгүүд туйлагдахаюм. Зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа асуудалнуудаар хэлсээн баталагдабал, Европодо политическэ талаар туйлагдаһан һуларуулга, дээрэ сэрэгэй талаар һуларуулга бодотоор нэмэжэ туйлагдаһан болохо һэн.

Гүрэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолгын ашаар Азида эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн хараа бодолые бодото зам дээрэ гаргаха гээшэ, манай һанамжын ёһоор, ерээдүйн холын хэрэг байха ёһогүй. Азида аюулгүй байдал хамтаараа сахилгын гурим байгуулха тушаа Советскэ Союзай гаргаһан үүсхэлдэ оронуудай улам ехэ һонирхолтойгоор хандажа байһыень бидэ сэдьхэлээ хананггяар тэмдэглэнэбди.

Бата бэхи, найдамтай эб найрамдал буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэтэй яашье тааралдахагүй гэжэ А. А. Громыко саашань үргэлжэлүүлбэ. Сэрэгэй бюджедүүдые ехэ болгожо байгаад, буу зэбсэгээ хизаарлалтагүйгөөр бүтээжэ байгаад, нэгэн доро эб найрамдалай аюулые усадхаха тухай үнэн сэдьхэлһээ бодомжолхын аргагүй.

Буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэ бүхы гүрэнүүдтэ, хэтэрхэдээ тэрээндэ сэхэ хабаадалсадаггүй гүрэнүүдтэ ехэ хохидол ушаруулна гэжэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр тэмдэглээ.

Буу зэбсэгэй асуудалай бүхы гүрэнүүдтэ хабаатай байгаа хадань, тэрэниие шиидхэхын түлөө хамтаараа бүхы гүрэнүүд оролдохо ёһотой. Энэ асуудалай орёо хүндэ байһан тухай элдэб эсын шалтаг дурдаад, дабшангүй нэгэл газартаа байхагүй гээшэ гол шухала зүйлынь болоно. Мүнөөнэй шата дээрэ тэрэниие нэгэл далайсаар шиидхэхын аргагүй һаань, тэрэнэй зарим асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй. Тиигээд энэ хэрэгые алхам алхамаар имагтал эсэсэй зорилго — буу зэбсэг хуряалга тээшэ дабшуулха шухала.

Нэгэ ушарта энэ хадаа — ядерна буу зэбсэг саашадань нарижуулан һайжаруулха, тэрэнэй һандаргахы шэнэ арга түхэлнүүдые байгуулха ябадал хизаарлалга болоно. Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна буу зэбсэг туршалгые хорихо тухай Москвада баталагдаһан договор энэ зорилгодо арбаад гаран жэлэй туршада һайнаар алба хэнэ.

СССР ба США-гай хоорондо баталагдаһан һаяын договор мүн лэ иимэрхүү удха шанартай. Тэрэнэй ёһоор, хоёр оронууд 1976 оной мартын 31-һээ эхилжэ, эгээл хүсэтэй ядерна һомотой ядерна буу зэбсэг туршалгые болюулха, тэрэшэлэн газар доро ядерна зэбсэг туршалгын тэһэрэлгэнүүдые бүхыдэнь хизаарлаха гэһэн уялга абанхай.

Нүгөөдэ ушарта энэ хадаа — буу зэбсэгэй газар дайда дээгүүр дэлгэрхэ ябадалые хизаарлаха ябадал болоно. Ядерна буу зэбсэг дэлгэрүүлхэгүй тухай договорой гол удхань иимэ гээшэ. Энэ договор нүлөөлхы хүсэтэй байһанаа батадхан харуулаа.

СССР США хоёрой хоорондо стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тушаа хэлсээнүүдэй хизаарлашагүй ехэ удха шанартай байһые тайлбарилалтагүй. Эдэ хэлсээнүүд ракетно-ядерна зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгын материальна үндэһэ һуурине бага болгохо үүргэтэй юм. Эдэ хэлсээнүүдэй хажуугаар шэнэ шухала договорнууд баталагдаа. Энэ жэлэй июнь һарада СССР ба США ракетэнүүдтэ эсэргүү хамгаалалтын түхеэрэлгэнүүдые нэмээн хизаарлаха гэжэ шиидхээ, стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые улам саашадань хизаарлаха арга замуудые хараалаа. Совет делегаци Женевэдэ эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ гэһэн хэлбэришэгүй даабаритай юм. Эндэ эдэ асуудалнуудаар хэлсээнүүд һаяын үдэрнүүдтэ эхилээ.

Туйлай ехэ ядерна зэбсэгэй хүсэтэй Советскэ Союз ба Холбоото Штадууд тус тус договорнууд болон хэлсээнүүдые баталхын тулада бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргаха ёһотой гэжэ имагтал СССР-эй ба США-гай арадуудай бэшэ, мүн бүхы дэлхэйн арадуудай эгээл дээдын аша туһа иимэ эрилтэ табина. Энэ бодомжо тухай ООН-ой Генеральна Ассамблейн трибуна дээрэһээ США-гай президент Форд тодо һайнаар хэлээ. Энээндэнь бидэ сэдьхэлээ хананги байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди.

«Уласхоорондын аюулгүй байдал хангалгада, хүн зоной элүүр энхэ байлгада таарахагүй сэрэгэй ба бусад үйлэ хэрэгүүдэй байгаалида, сагай уларилда нүлөөлэлгые хорихо тухай» асуудал шухала ба яаралтайгаар шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ Советскэ Союз Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулна.

ООН-до хандахадаа, Советскэ Союз нигэжэ тоолодог юм: тэрэ хадаа дэлхэйн мүнөөнэй оршон байдалда үзэгдэжэ байгаа һайн үйлэ хэрэгүүдые хүгжөөлгэдэ, батадхалгада шухала үүргэ дүүргэхэ аргатай, дүүргэхэшье ёһотой. Энээнтэй дашарамдуулан, ООН-до дииилэнхи олонхи дуугаар һүүлшын хоёр-гурбан жэлэй туршада абтаһан зарим тэды шиидхэбэринүүдые онсолон дурдаха хүсэлэнтэйб. Нэн түрүүлэн хэлэхэдэ, ядерна буу зэбсэг хэрэглэлгые хэзэ мүнхэдэнь хорихотой нэгэн хамта уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэлгые хорихо тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Буу зэбсэг хуряаха тушаа бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай ООН-ой шиидхэбэри дэмжэгдээгүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Үнгэржэ ерэхэдээ, тэрэниие зарлаха тушаа тусхай комитет байгуулагданхай юм. Бусад гүрэнүүдэй хажуугаар тэрэнэй хүдэлмэридэ гурбан ядерна томо гүрэнүүд хабаадалсана. Гэхэ зуура, энэ асуудал мүртэйгөөр шиидхэгдэнэгүй. Конференци зарлаха бодото асуудалнуудаар тодорхой дурадхалнуудые комитедэй зохёон найруулха сагынь тулажа ерэнхэй.

Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүд — гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдые 10 процентээр хороохо, алмагдаһан мүнгэ зөөрэнин зарим хубиие хүгжэжэ байгаа оронуудта туһаламжа болгон гаргашалха гэһэн бүгэдэндэ ашатай туһатай иимэ хэрэгэй бэелэл мүн лэ унжагайруулагдаһаар. Энэ хадаа Советскэ Союзай гэмээр унжагайруулагдана бэшэ.

Эбэй ёһоор зэргэ оршохо гол ёһонуудта үндэһэлэн, гүрэнүүдэй хоорондо хоёр талын харилсаануудые улам саашадань хүгжөөхэ гээшэ түгшүүрилые дам ехээр һуларуулха горитой арга нөөсэ болоно.

Ниитын ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдтэй тогтоододог харилсаануудта мүнөө үедэ экономическа ба эрдэмтехникын харилсаа холбоон улам ехэ һуури эзэлнэ. Эдэ һалбаринуудта тогтоогдоһон харилсаа холбоон адли эрхэтэй ба бэе бэеынгээ хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн гол ёһонуудые хүндэлдэг байгаа һаа, тэрэ хадаа хоёр талада гансашье ашатуһатай байха бэшэ, мүн бата бэхи эб найрамдалай, һайн хүршэнэрэй материальна үндэһэ һуури байгуулгада һайнаар нүлөөлхэ байна.

Советскэ Союзай ба хүгжэжэ байгаа олохон гүрэнүүдэй хоорондо бии болоһон һайн, зарим ушарта нягта харилсаануудые бидэ хүндэлдэгбди.

Советскэ Союзай һанамжын ёһоор, түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай зариманиинь мүнөөдэр иимэ:

— Кипртэхи байдал хэрэг дээрэнь гуримшуулжа эхилхэ, энэ орон ба тэрэнэй арад зон тушаа гаргагдадаг хүсэрхэлгые болюулха, Кипрэй гүрэнэй сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдал ба газар дайдын бүрин бүтэн байлгые сахиха, энэ зорилгоор ООН-ой оршондо Кипр тушаа уласхоорондын ехэ түлөөлэлгэтэй конференци зарлаха.

— Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал байгуулха асуудалнуудые шиидхэхын тулада Дүтын Зүүн зүг тушаа Женевэдэхи эбэй конференциин хүдэлмэриие яаралтайгаар дахинаа эхилхэ.

— Европодохи аюулгүй байдал ба харилсаа холбоон тушаа зарлагдаһан зүблөөе богонихон болзор соо дүүргэхэ, Европо түбиин амгалан ерээдүйн байдал хангамаар дээдэ зэргын тушаалтадай хабаадалсалгатайгаар шиидхэбэринүүдые абаха.

— Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тушаа советамерикан хэлсээнүүдтэ, Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэг хороохо тушаа олон талын хэлсээнүүдтэ, буу зэбсэг хуряаха тушаа комитедтэ тодорхой договорнуудые баталха.

— Хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй экономическа талаараа бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ тушаа ООН-ой Генеральна Ассамблейн VI тусхай сессиин шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абаха гэжэ А. А. Громыко мэдүүлээ.

Уласхоорондын харилсаанай амгалан, ухаансар түхэл янзануудые һайжаруулха гэжэ үнэхөөрөө оролдодог бүхы гүрэнүүд энээн тушаа хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха бэзэ гээд үгынгөө түгэсхэлдэ А. А. Громыко хэлээ. Дэлхэй дээрэ бата бэхи, удаан болзорой эб найрамдал батадхан мандуулхын тулада Советскэ Союз хүсэлэл оролдолгоёо бүрин гаргаха байна.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ноохо сэбэрлэдэг фабрикын заһабарилгын түбэй мастерскойдо Владимир Власов токарёор ажалладаг. Коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн залуу токарь ажалдаа шадамар бэрхэ, коллектив соогоо хүндэтэй болонхой. Тэрээндэ «Эрхим түрүү мэргэжэлтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дүрбэдэхи классай токарь Владимир Власов ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ БУЛАН

ОЛОНИИТЭДЭ ТҮШЭГЛЭХЭ ААД...

Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй ээлжээтэ заседани һаяхан боложо, районой «Байгал» гэжэ оёдолой нэгэдэлдэ «Ажалдаа ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын хүдэлмэри ямараар нэбтэрүүлэгдэнэб», «Улаан-Үдын горкоопторгын арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэри тухай» гэһэн асуудалнуудые хаража үзэбэ.

Заседанида уригдаһан «Байгал» нэгэдэлэй ахамад инженер А. И. Красиков үйлэдбэри дээрэ ухаалан зохёолго, уралан нарижуулгын дурадхалнуудай хэр зэргэ нэбтэрүүлэгдэжэ байһан тухай мэдээсэбэ. Тиихэдээ үйлэдбэри дээрээ байгша ондо нэбтэрүүлэгдэхээр ороһон зургаан дурадхалай хэды шэнээн амжалта үгэхэ байһан тухай мэдэхэгүй байшоо. Иигээд ерэхэлээрээ, «Байгал» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй ухаалан зохёолго, уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ хэр хандадагынь харагдана бэшэ гү? Жэшээ болгон хэдэн баримта дурдая.

Мүнөө тус нэгэдэлэй 100 ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай ойроодоо 18 хүниинь энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Харин нүгөөдүүлынь миин саарһан дээрэ нэрэтэй, гэшүүнэйнгээ түлбэришье түлэдэггүй байшоо. Тиин эдэнэр 1972 ондо үйлэдбэридэ 17 дурадхал нэбтэрүүлжэ 3100 түхэригэй алмалта үгэһэн байгаа. Харин 1973 ондо 14 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 8200 түхэригэй алмалта үгэһэн юм. Зүгөөр байгша оной юһэн һарын туршада ойроодоол зургаан дурадхал абтаашье һаа, тэдэнэй хэды шэнээн алмалта үгэхэ тухай нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд тооложо гаргаагүй байба бшуу. Мүн эндэхи арадай хиналтын бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ байһан нүхэр Белоусова үнгэрһэн үе соо ямаршье эмхидхэлэй хүдэлмэри инженернүүд, техническүүд, хүтэлбэрилэгшэдэй дунда ябуулдаггүй байһаниинь элирбэ. Инженер мэргэжэлтэй нүхэр Белоусова ниитын болон өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлдэггүй, харин юрын секретарь-машинистка болгогдодог байба. Тиимэһээ ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадтаа ёһотой туһаламжа үзүүлдэггүй байгаа.

Мүн республикын Ажалшадай эрилтэ хангадаг министерство (ахамад инженер нүхэр Малханов, үйлэдбэриин таһагай начальник нүхэр Соболева) нэгэдэлэй инженернотехническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ухаалан зохёолго, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэнь горитой туһаламжа, зүбшэл заабари үгэжэ байха аад, юушье хэдэггүй, эндэһээ уламжалан «Байгал» нэгэдэл мүнөөдэр хүрэтэр үйлэдбэри дээрэ жэлэй туршада хэды шэнээн дурадхал нэбтэрүүлхэ тухай тус министерствээр баталагдаһан түсэбшьегүй байшаба гэжэ Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй гэшүүд тобшолол хэбэ.

Улаан-Үдын горкоопторгын арадай хиналтын бүлэг (түрүүлэгшэнь И. П. Горбунов) һүүлэй үедэ эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна гэжэ районой хиналтын комитет тэмдэглэнэ. Тиин эндэхи бүлэгэй гэшүүд худалдаа наймаанай предприятинуудай хараалһан түсэбөө дүүргэхэ, алмалта арьбалалта хэхэ хэрэгтэнь туһалха зорилготой аад, ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй. Тиимэһээ горкоопторгын мэдэлэй худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ абтаһан овощ, фруктнууд ехээр гутажа захалһан байна.

Арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан И. П. Горбунов даалгагдаһан уялгадаа хайша хэрэгээр хандана. Арадай хиналтын бүлэгэй тоосоото һунгалтын суглаанай болоһон сагһаа хойшо нүхэр Горбунов ажалайнгаа түсэбшье табяагүй, хинан шалгагшадаа суглуулжа, хөөрэлдөө үнгэргөөгүй, хэнэй, хаана, ямар шалгалта хэхэ тухай даабаришье үгөөгүй гэжэ шалгалта элирүүлээ.

Горкоопторг һайн байрагүй дээрэһээ жэлһээ жэлдэ холоһоо асарагдаһан овощ болон фруктнуудые ехээр гутаажа хаядаг болонхой. Жэшээнь, байгша оной хабар хэдэн арбаад тонно фрукт, овощ гутааһан юм. Тиин арадай хиналтын бүлэг эдэ бүгэдые мэдэжэ байбашье, фрукт, овощ хадагалха һайн байра байдалтай болохын түлөө эрилтэ табинагүй, оролдоошьегүй.

Һаянай абтаһан овощ, фруктын элбэг байбашье, зарим магазинуудай тэдэнээ саг соонь наймаанда гаргадаггүй байһан ушарнууд али олон үзэгдэнэ. Тиихэдэ арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд худалдаа наймаанда үзэгдэдэг дутуу дундануудые элирүүлхэ, магазинуудта ариг сэбэр сахиха, ажалшадые мэхэлдэг зарим этэгээдүүдые балшыса баржа гэһэн нангин уялгадаа хайша хэрэг хандаһан байна. Бүлэгые хүтэлбэрилэгшөөр томилогдоһон Горбунов эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ уялгадаа ёһо тэдысэ хандажа, мүнөөдэр хүрэтэр зарим магазинуудта арадай хиналтын бүлэг байгуулаагүй байшоо.

Районой арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ тоосоо хэһэн Горбунов дээрэ дурсагдаһан дутуу дундануудаа һаяын үдэрнүүдтэ усадхахаб гэжэ үгэеэ үгэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаараа арадай хиналтын комитет тодорхой шиидхэбэри абажа, заагдаһан дутуу дундануудаа ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха гэһэн шиидхэбэри хоёр предприятиин арадай хиналтын бүлэгүүдтэ даалгаһан байна.

Манай корр.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ВЕРТОЛЁДУУД ТУҺАЛНА

БЕРЛИН. Республикын граждан авиациин вертолёдуудай туһа хүргэдэггүй ехэ барилга гү, али промышленна предприятие ГДР-тэ олохонь бэрхэтэй. Һаяын сагта Европын эгээл ехэ «Боксберг» гэжэ теплоэлектростанциин барилгада, «Шварце пумпе» гэжэ химиин комбинадта, Котбусска округой хүрин нүүрһэнэй асари ехэ карьернүүдтэ, оронoй түмэр харгынуудта, Лейпцигэй, Карл-Маркс—Штадтын шэнэ түбүүдтэй барилгада—хаа хаанагүй «агаарай хүсэтэй, найдамтай кранууд» хүдэлнэ.

ГДР-эй граждан агаарай флодой «Интерфлюг» гэжэ компани энэ ажалда вертолёдуудые түрүүлэн 1959 ондо хэрэглэжэ эхилээ һэн. Тэрэ сагһаа хойшо «жэгүүртэ кранууд» жэл бүри арба дахин ехэ ашаа зөөдэг болоо.

Мүнөө «МИ-8» гэжэ хүсэтэ совет машинануудые ГДР-эй вертолётчигууд жолоодоно. Иимэ вертолёдууд ашаае хүнэй ябахада хүндэ хүшэр газарта абаашана, заһабарилгын ажал хэнэ, газай, нефтиин соргонуудые шалган үзэнэ, доменно пеэшэнгүүдтэ болон промышленна бусад ехэ барилганиуудта хабсаралга хэнэ.

Эршэтэ ажалайнгаа түлөө «Интерфлюгэй» вертолётчигууд үшөө 1971 ондо «Ажалай Туг» орденоор шагнагдаһан байна. ГДР-эй бүхы ажалшадтал адли, немец хүдэлмэришэд, таряашадай гүрэнэй 25 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эдэнэр хам оролсонхой.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮГЖЭЛТЭ

СОФИ. Социалис байгуулалтын жэлнүүд Болгарида хүдөө ажахын үйлэдбэриин хурдан түргэн хүгжэлтын, тэрэниие техническэ дэбжэлтын, түрүү технологиин замда гаргалгын үе болоһон байна. Табан жэл соо орон дотор хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 25 процентээр дээшэлнэ гэхэдэ, энэ эли тодо болоно.

Болгариин газар дээрэ хүдөө нютагда үйлэдбэриин гол шухала эмхинүүд—аграрно-промышленна 160 гаран комплекс 1971 ондо эмхидхэгдэһэн байгаа. Комплекс бүхэн 6,5 мянган кооперативтай, 510 тракторой, үйлэдбэриин гол фондын 21,9 миллион лев мүнгэтэй һэн. Аграрно-промышленна комплекснуудай (АПК) 55 процентнь 20-һоо 36 мянга хүрэтэр гектар газартай байгаа.

Ороохо болон мяха үйлэдбэрилдэг комплекснууд ажахын бүридэлдэ гол һуури—бүхы АПК-нуудай 66,2 процент эзэлдэг.

Ажахые иимэ гуримаар хүтэлбэрилэн эрхилэлгэ һайн үрэ дүнгүүдые үгэнэ. Болгарида гектарһаа дунда зэргээр 37 центнер шэниисэ, 43 центнер кукуруза хуряагдадаг.

АМИДАРАЛТА УҺА СӨӨРЭМҮҮД

ГАВАНА. Кубын гидробарилгашад мүнөө арба юһэн ехэ сөөрэм барижа байна. Энэ жэлэй һүүл багаар эдэ сөөрэмүүдэй ашаглалгада тушаагдахада, оронoй хэмэл сөөрэмүүдэй уһанай нөөсэ 4 миллиард кубическа метр гэхэ гү, али революциин урда тээхи 1958 онойхиһоо 28 дахин ехэ болохо байна.

Арадай засагай жэлнүүдтэ байгуулагдаһан уһанай хэдэн зуун барилга олтирогой түхэл шарайе тад ондоо болгоо. Тропигой аадар бороогой үедэ сөөрэмүүд соонь сугларһан уһан шиг нойтоор хомор сагта барайгарай, цитрусэй, саахарай тростнигай болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай һайн ургаса абаха арга олгоно.

Үнгэрһэн арбан жэлэй турша соо элдүүрилэгдэдэг бүхы газарай хахадыень уһалдаг боложо, ургасын гарасые нилээд дээшэлүүлхээр хараална. Энэ зорилгоёо шиидхэхэдэнь Кубын гидро-барилгашадта Советскэ Союз, Болгари, социалис хани харилсаата бусад оронууд ехэ туһа хүргэнэ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ЯАРМАГ

УЛААН-БААТАР. Намарай яармаг Монголой ниислэлдэ нээгдэбэ. Хүдөөгэй ажалшад шэнэ ургасын овощ, жэмэс, бахчева ургамалнуудые һүнэй элдэб олон продуктнуудые, мүн байгаалиин баялигай хэшэг харуулба.

Иимэ яармаг түрүүшынхеэ эмхидхэгдээ. Республикын бүхы арба найман аймагай ажалшад яармагта хабаадана.

Энэ яармаг хадаа Улаан-Баатар хотын, Монголой Арадай Республикын энэ жэлэй ноябрьда болохоёо байһан ойн баяртай холбоотой олон хэмжээ ябуулгануудай нэгэниинь болоно.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР — ПРОДУКЦИ

БУДАПЕШТ. 15 миллион форинт сэнтэй 10 мянган тонно продукци арадай ажахыда түсэбһөө гадуур үгэхэ ВСРП-гэй XI съездын болон фашис дарлалтаһаа Венгрие сүлөөлһөөр 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Тисайска химиин комбинадай үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргадаг комбинадай коллектив иимэ уялга абаба. Тисайска комбинат — оронoй арадай ажахын энэ һалбариин ехэ предприяти мүн. Венгриин химиин промышленность — экономикын хүгжэжэ байһан һалбаринуудай нэгэн. Түрүүлэн тооложо үзэһэнэй ёһоор, энэ жэлдэ химиин үйлэдбэриин хэмжээн 8 процентээр ургаха.

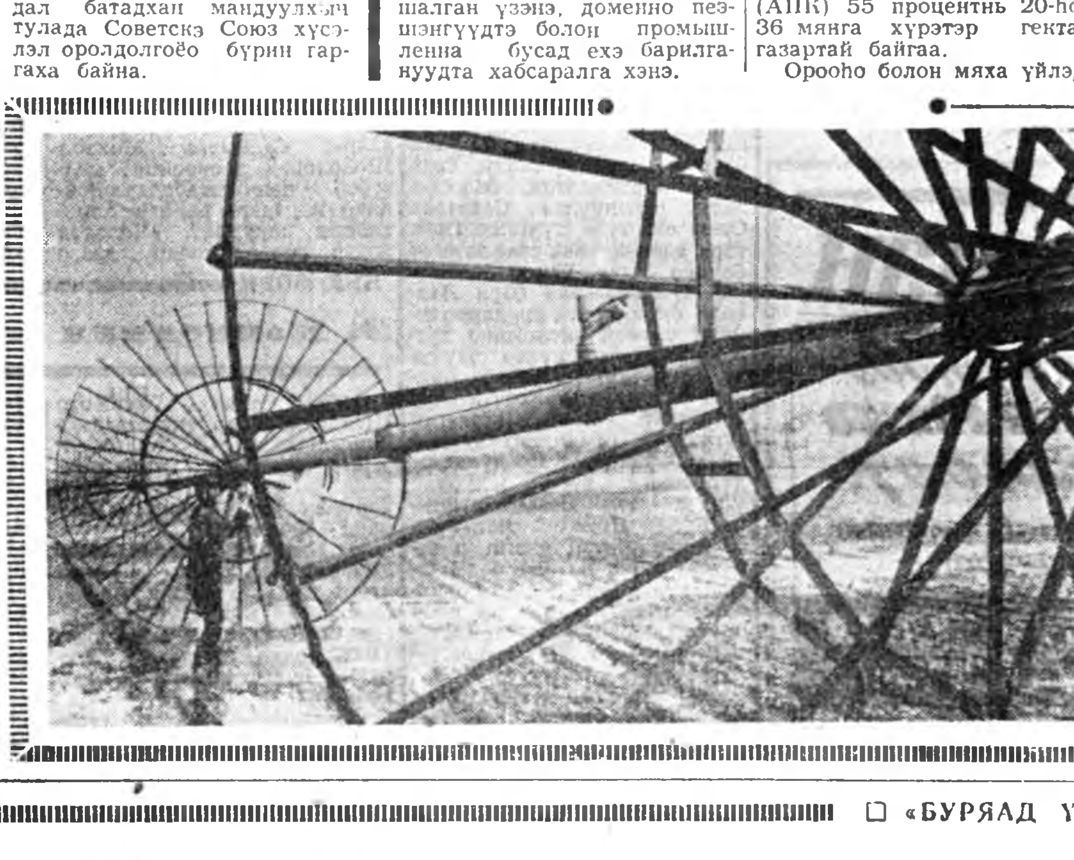
ЮГОСЛАВИИН ГАЗАР ДЭЭРЭ

БЕЛГРАД. Фашизмһаа сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ойн баяр Югославиин газар дээрэ ерэбэ. Пробиштипэй, Кавадарцевай, Виницын, Кратовын, Кичевын болон оронoй эгээл урда захада оршодог республикын — Македониин бусад хото, тосхонуудта ажаһуугшад энэ һайндэрые тэмдэглэбэ.

Ажалшад ехэ һайндэрнүүдэй болоходо, ажалайнгаа дүнгүүдые сотсолдог заншалтай. Дүнгүүдынь гайхамшаг юм.

30 жэлэй турша соо Пробиштип танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Энэнь туулганай, сайрай руда малтан абадаг шухала түб болонхой. 1945 ондо 20 мянган тонно туулган, сайр абтадаг һаа. Прошибтипэй шахтернууд энэ жэлдэ 350 мянган тонно руда малтан абаха байна.

(ТАСС).

Германиин Демократическа Республикын эгээн ехэ уһалууриин түхеэрэлгэ Торгау райондо (Лейпцигэй округ) ашаглалгада оруулагдаа. Венгриин Арадай Республикаһаа эльгээгдэжэ, уһан дээрэ тодхогдоһон насосно станци Эльбэ мүрэнһөө уһа бүлэнэ. Тиин секунда бүхэндэ 5.000 гектар талмайда 1.800 литр уһан гаргагдана. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин 26 кооператив болон арадай үйлэдбэри намартаа хоёр дахин ехэ ургаса хуряахые түсэблэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мэнэ һаяхана эндэ ёһоор һайн «бороо» ороо.

АДН—ТАСС-ай фото.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: СССР-эй эхэнэр шатаршадай суглуулагдамал командын гэшүүд (зүүн гарһаа) Ирина Левитина (Ленинград), Нона Гаприндашвили, Нона Александрия (Грузиин ССР).

ТАСС-ай фотохронико.

ТОБШОХОНООР...

☆ МЭРГЭН буудалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Швейцариин Туне хотодо эхилһэн мүрысөөндэ Совет ороной мэргэн буудагшад эрхим амжалтатай. Дэлхэйн чемпион гэһэн алтан медальнуудта Москвагай Татьяна Ратникова пневматическа буугаар 386 очко абажа, түрүү һуури эзэлээ. Пистолетоор сагаалса буудахадаа эрхимлэһэн Ереванай Зинаида Симонян, Москвагай Григорий Косых гэгшэд тус тустаа 383—389 очкотойгоор эрхимлэһэн байба. Тиин манай ороной спортсменүүд пневматическа буу, пистолетоор командаараа түрүү һуури эзэлхынгээ хажуугаар, «Гүйжэ ябаһан бодон гахай» гэһэн сагаалса буудахадаа, мэргэн гэгдээ.

☆ ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Чехословакиин спортсменка Хелена Фибингерова ядро түлхихэдөө, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтообо. Тэрэ ядрогоо 21 метр 57 сантиметрэй тэмдэг дээрэ буулгахадаа, Мюнхендэ үнгэргэгдэһэн Олимпиин нааданай чемпионка Надежда Чижоваһаа (Ленинград) 12 сантиметрээр түрүүлһэн байна.

☆ ШАТАР. Совет ороной эхэнэр шатаршадай команда эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн Олимпиада дээрэ шадамар бэрхээр наадажа, түгэсхэлэй тулалдаанда хабаадалсаха болобо. Мүрысөөн Колумбиин Медельин хотодо үнгэргэгдэнэ. Манай ороной түлөөлэгшэд абажа боломоор 8-һаа 8 очко абаа. Совет ороной командын нэрэ солые дэлхэйн чемпионка Нона Гаприндашвили, Нона Александрия, Ирина Левитина гэгшэд хамгаална.

Сочи хотодо Чигориной дурасхаалда зорюулагдаһан наадада манай гроссмейстер Лев Полугаевский эрхимлэжэ ябана. Тэрэ мүнөө 8.5 очкотой. Саанань үшөө дүрбэн наадан үлэнхэй. Совет ороной нүгөөдэ гроссмейстернүүд Алексей Суэтин, Ратмир Холмов гэгшэд эрхимлэгшэһээ хахад очкогоор гээгдэнэ.

☆ ДОЙБОД. Ородой дойбод наадалгаар ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадада Минск хотын врач Людмила Ильина эрхимлэбэ. Тэрэ абажа боломоор 15-һаа 11 очко абажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

☆ ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ. Филиппинэй ниислэл — Манила хотодо хүндэ атлетикээр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөндэ 38 ороной зуу гаран спортсменүүд хабаадалсана. Манай ороной спортсменүүд түрүүшын хоёр шэгнүүртэ хабаадалсаагүй. Хүнгэншэг бэетэйшүүлэй дундаһаа Иранай Мохамед Насссири гэгшэ 232,5 очко абажа, эрхимлэһэн байна.

☆ ФУТБОЛ. Кубогта хүртэгшэдэй кубок абахын түлөө эхилһэн түрүүшынгээ наадада Киевэй «Динамо» команда Болгариин ЦСКА командые 1:0 тоотойгоор шүүбэ. Удаадахи уулзалгань Софи хотодо үнгэргэгдэхэ.

Москвагай «Спартак» командын футболистнууд УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө эхилһэн наадада Югославиин «Веллен» командые 3:1 тоотойгоор шүүгээ. Харюугайнь наадан октябриин хоёрто үнгэргэгдэхэ юм.

Европын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн уулзалгада Ереванай «Арарат» командын футболистнууд Норвегиин «Викинг» командые 2:0 тоотойгоор шүүһэн байна. Харюугайнь наадан октябриин хоёрто үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

ТҮГЭСХЭЛЭЙ НААДАНДА

АНГАРСК хотодо эхилһэн профсоюзно - комсомолой урилдаанда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын областьнууд, хизаарнууд болон автономито республикануудай 14 команда хабаадалсаһан байгаа.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн энэ урилдаанда манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. Республикын суглуулагдамал командын гэшүүд—эдир хүбүүд, басагад сооһоо ЛВРЗ-гэй спортын клубай түлөөлэгшэд Надя Рычкова табадахи, хүдөө ажахын институдай студент Александр Пелепягин гурбадахи һуури эзэлээ. Эдэнэр 3.000 метрэй зайда урилдаһан байгаа. 5.000 метрэй зайда урилдагшад сооһоо Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнүүд Михаил Думнов, Гамильян Гафаров гэгшэд түрүүшын хоёр һуури эзэлээ.

Эрэшүүлэй дунда 8.000 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаан сугларагшадай анхарал ехэтэ татаба. Эндэ манай республикын хүдөө ажахын институдай багша Владимир Цыренов зайгаа 23, 38,0 секунда соо гаталжа, хоёрдохи һуури эзэлээ.

Байгша оной октябриин хоёрой үдэр РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй урилдаан Ростовско областиин Шахта хотодо үнгэргэгдэхэ юм. Эндэ манай республикын суглуулагдамал команда хабаадалсаха болобо.

☆ ЭРХҮҮГЭЙ «Локомотив» стадион дээрэ хүнгэн атлетикээр нүхэр ёһоной арбадахи уулзалга Улаан-Үдэ, Эрхүү хотонуудай спортсменүүдэй дунда үнгэргэгдэбэ. Уулзалга 151—151 тоотойгоор, тэнсэлгээр дүүрэбэшье, Улаан-Үдын авиазаводой команда дамжуулгын кубогта хүртэбэ.

☆ РСФСР-эй арадуудай зунай зургаадахи спартакиадын программада оруулагдаһан мүрысөөн баскетболоор үнгэргэгдэһэн байгаа. Мүрысөөндэ эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй команданууд наадаһан юм. Эндэ хабаадалсаһан манай республикын эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй команданууд бирабагүй. Жэшээнь, Яхадай АССР-тэ үнгэргэгдэһэн наадада эрэшүүлэй команда табадахи, Находка хотодо — эхэнэрнүүдэй команда дүрбэдэхи һуури эзэлээ.

Б. МИРОМАНОВ.

ТАБАН ЧАСАЙ ТУРШАДА ҮРГЭЛЖЭЛҺЭН ТУЛАЛДААН

Союзуудай байшангай Колонно зал соо гроссмейстернүүд Анатолий Карпов Виктор Корчной хоёрой дунда эхилһэн түгэсхэлэй нааданай табадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Энэ наадан дүшэдэхи ябадалдаа хойшолуулагдаһан байна.

Эндэ Анатолий Карповай нэгэ хүбүү үлүүтэйшье һаань, Корчнойн урагшань холо түлхиһэн хүбүүниинь шатарай хюлгэ дээрэ адлирхуу байдал тохёолдуулба. Зүгөөр энэнь саашадаа булюу байдалтай болгожо шадаха гү гэһэн асуудалда хойшолуулагдаһан нааданай үргэлжэлүүлэгдэхэдэ харюу үгтэхэ.

Корчной гурбадахи наадандаа шадамар ябадалнуудые хэжэ тэнсээ һааб даа. Мүн дүрбэдэхишье наадандаа һүбэлгэн бэрхээр тулалдаһан байгаа. Харин табадахи уулзалгадаа шанга харюу үгэхэ эрмэлзэлгэтэйгээр наадаба ха юм.

Шатаршад шэнэ-индиин хамгаалгаар наадаяа эхилбэшье, саашадаа тэрэ гуримаа хубилгаһан байгаа.

Корчной хэдэн удаа бодомжотой ябадалнуудые хээд байхадаа, хюлгын тэг дунда бодонуудаа суглуулһан байна. Мүн энэ үедэ Карпов нүгөөдынгөө бэрсын тала руу шанга добтолго эмхидхэбэ ха.

17-дохи ябадалай удаа хюлгэ дээрэ гайтайхан байдал тохёолдобо. Сагаанаар наадаһан Корчнойн хүбүүдээрээ E4-E5 гэһэн ябадал хээ һаань, хүндэхэн болохо һэн. Зүгөөр тэрэ игэжэ ябангүй, харин хара ноёной тала руу занаһаар байба.

Карпов эдэ бүгэдые хараадаа абажа, һайн ябадал хэхын тула удаахан саг соо бодожо һууба. Удаань бэрсэнүүдээ андалдаад байхадаа, Корчной һайн байдалтай болоһон байна.

Ю. БАЛАШОВ
уласхоорондын гроссмейстер.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ажалай нормо табилгые эмхидхэлгэ» — түрүү бэшэг. «Хооһон тоонууд...» — шалгалтын бригадын материал. Орон доторой һүүлэй һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хүршэнэрөө шүүмжэлнэ» — М. Хензыхеновэй корреспонденци. «Байгал дээрэ уулзалга» — репортаж. Түрэл орондомнай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Эрдэмтэд, студентнэрэй хани барисаан» — Ю. Тарнуевай корреспонденци. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Ветерануud, дуугаа үгыт» — А. Субботиной корреспонденци. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — Зураг бүридэнь — наран» (үнгэтэ). 14.50 — Һүүлэй һонин. 15.00 — Азербайджанай радио ба телевидениин эстрадна оркестр наадаха (үнгэтэ). 15.55 — «Совесть» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери). 17.20 — 17.30 — Забһарлалга. 17.30 — «Танай гуйлтаар» концерт.

Улаан-Үдэ. 18.00— «Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүд харуулагдаха. 18.40 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй програм-ма.

Улаан-Үдэ. 19.30—Спортын һонин. 20.15 — «Хитад орон маоизмын шүдэрөөр тушагданхай» — хөөрэлдөөн.

«Орбита». 20.55 — «Домби и сын» — телевизионно зүжэг (3-дахи хуби), түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 22.40 — «Мүнөөнэй эрдэм ухаан». 23.20 — «Концертын һүүлээр концерт». — «Поют три менестреля» — (Франци) (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — «Хлеб» — телевизионно уран һайханай фильм. 00.55 —С. Танеев. «Симфония до минор».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан литературна уншалга.

«Орбита». 19.30 — «Пабло Неруда» — телевизионно документальна фильм (түрүүшынхеэ харуулагдаха). 20.25 — «Баледтэ дуратайшуулда».

Улаан-Үдэ. 20.55 — «Пушкинский вечер».

САГАН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Шииг нойтон орохогүй. Секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр баруун тээһээ һалхилха. Температура 8—13. Баунтын, Хойто-Байгалай аймагуудаар 4—9 градус дулаан, харин Улаан-Үдэдэ 0—2 градус хүйтэн, үдэрынь 11—13 градус дулаан болохо.

Сентябриин 28—29-дэ нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха, Байгал шадарай хойто нютагуудаар бага сага бороо орохо, бэшэ нютагуудта шииг нойтон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура һүниндөө 1—6, Баунтын, Ахын, Түнхэнэй болон Захааминай аймагуудаар 5—10 градус хүйтэн болохо, үдэрынь 7—12 градус дулаан байха.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон · телеграф · радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Венгриин социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар түрүүтэй ВНР-эй партийно-правительственна делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоһон тухай Венгриин газетэнүүд, ахa дүү бусад социалис оронуудай хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Энэ темэдэ зорюулжа, Венгриин газетэнүүд түрүү бэшэгүүдые толилһон байна. Нэгэ уг зорилготой, суртал бодолтой, политикатай байһан дээрэһээ хоёр ахa дүү ороной хоорондохи харилсаа холбоон улам бүри хүгжэн һалбарна гээд «Непсабадшаг» газетэ тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сесси дээрэ хэлэһэн үгэдэ гол анхаралаа хандуулна. «Уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һулаaруулхын тула тодорхой хэдэн дурадхалнууд оруулагдаһан байна» гээд «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар Женевэдэхи эб найрамдалта конференциин хүдэлмэриие дары һэргээхэ, мүн Кипрэй асуудалаар уласхоорондын конференци зарлаха гэһэн дурадхал Советскэ Союз оруулна гээд, Франциин «Эко» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй ба США-гай хоорондо стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха хэлсээн ехэ удха шанартай гэжэ А. А. Громыко хэлээ.

Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй Женевэдэ һэргээгдэһэн тухай Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ. Европодохи шахардуу шанга байдал һулааруулха зорилготой хөөрэлдөөнүүд ехэ удха шанартай байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Ниитын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудалнуудта зорюулжа, Болгариин «Кооперативно село» газетэ статья толилбо.

(ТАСС).

ХЬЮСТОН

БААТАРШАЛГАТА НИИДЭЛГЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТАСС

Хоёр баярта ойе — түрэл хотынгоо 150 жэлэй ойе, совет лётчигууд В. Чкаловай, Г. Байдуковой, А. Беляковой АНТ-25 түхэлэй самолёдоор буунгүй, Хойто полюс дээгүүр Холбоото Штадууд руу түүхэдэ түрүүлэн ниидэжэ, Ванкуверта буухаарнь 38 жэлэй ойе тэмдэглэхээр Ванкуверай (Вашингтон штат) олониитэ бэлэдхэл хэжэ байна.

АНТ-25 түхэлэй самолёдоор 60 часай турша соо ниидэжэ бууһан газарта хүшөө бодхоохые Ванкуверай хүн зон шиидхээ.

СССР-эй космонавтнууд А. В. Филипченко, Н. Н. Рукавишников хотын захиргаанай уряалаар Ванкуверта ерэһэн байна. АНТ-25 түхэлэй самолёдой бууһан газарые, совет лётчигуудай, самолёдой фото-зурагуудые, тэрэ үеын газетэнүүдые гамтайгаар хадагалжа байдаг музейе ванкуверайхид эдэнэртэ харуулһан байна. Энэ хүшөөгэй проектые зүбшэн хэлсэбэд.

ДЕЛИ

Хани харилсаанай үльгэр жэшээ

ТАСС

Экономическа, научно-техническэ харилсаанай талаар совет-индиин правительстванууд хоорондын комиссиин хоёрдохи заседаниин сентябриин 19-дэ Москвада дүүрэхэ үеэр протоколдо гар табигдаһан байгаа. Энэнь хоёр ороной хоорондохи харилсаае бэхижүүлхэ замда үшөө нэгэ шухала алхам болоно гэжэ «Таймс оф Индиа» газетэ түрүү бэшэг дотороо мэдээсэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр нёдондо жэл Индидэ ерэһэнэй һүүлээр Индиин, Советскэ Союзай мэргэжэлтэд хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, энэ шухала асуудалнуудаар һанамжаяа хэлсэһэн байгаа. Металлургическа предприятинуудаа үргэдхэхэдэнь, Советскэ Союз Индидэ ехэ туһа хүргэхэ байна.

КОЛОМБО

СҮЛӨӨТЭ, БЭЕЭ ДААҺАН ЭКОНОМИКЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

«Эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилхэ» гэһэн ябуулгын дүнгүүдые согсолһон митингнүүд, суглаанууд Шри Ланкада үнгэргэгдэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, премьер-министр С. Бандаранаике арад зондоо хандаһан хандалга гаргаба. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэхэ гээшэ энэ хэрэгэй гол зорилго болоһон байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 200 миллион рупий һомологдоо һэн гэжэ тэрэ мэдээсээ. Зарим хүн зоной эсэргүүсэн буруушаалга хээшье һаань, таряашад шэн габьяатайгаар ажаллаһан байна.

1973—1974 онуудай намарай-хабарай хаһада хүдөө ажахые хүгжөөхэ ажал амжалтатай байгаа. Барайгар тариха үргэн ехэ талмай хахалагдаа. Эрхим һайн сортын үрэһөөр энэ ургамал таригдаһан байна.

Аграрна реформо хэгдээ. Энэнь эдеэ хоолой зүйлнүүдые үргэдхэхэ хэрэгтэ ехэ түлхисэ болоһон байха юм.

Шэн габьяатайгаар ажаллажа, манай ороной һалбаран хүгжэлгые хангажа шадахабди гэжэ С. Бандаранаике тэмдэглээ.

КОЛОМБО

Али алиндань ашатай туһатай

ТАСС

Советскэ Союзай, Шри Ланкагай Республикын хоорондохи экономическа, техническэ харилсаа холбоон улам аша үрэ ехэтэй боложо байна гээд Шри Ланкагай Компартиин ЦК-гай орган — «Форвард» журнал бэшэнэ. Эрхэ сүлөөтэй, бэеэ дааһан байдалтай болоһон залуу гүрэнүүдтэ Советскэ Союз ехэ туһа хүргэнэ. Тиин тэрэ эдэнэй үнэн сэхэ ханинь болоно бшуу. Совет ханинарай туһаламжаар Шри Ланкада баригдаһан предприятинууд ороной экономико хүгжөөлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Металлургическа ба шинын заводууд, талха татадаг комбинат Шри Ланкагай гүрэнэй предприятинуудай үйлэдбэрилдэг продукциин дүрбэнэй нэгэ хубиие үгэдэг юм. Совет нефтьшэд Шри Ланкагай мэргэжэлтэдтэй хамта олтирогой хойто захада бэдэрэлгын хүдэлмэри хэнэ. Гидроэлшэ хүсэнэй талаар хоёр ороной хоорондохи харилсаанай арга нөөсэнүүд шэнжэлэгдэнэ.

Энэ харилсаа холбоон али алиндань ашатай туһатай байна гээд «Форвард» журнал тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXIX СЕССИ

ТАСС

Уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ талаар Советскэ Союзай бэелүүлжэ байһан гадаадын политическэ, эдэбхитэй ябуулганууд ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин гол анхаралда байна. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ абтаһан эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула тодорхой амжалтануудай туйлагдаһан тухай совет делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хэлэһэн байна.

Уласхоорондын оршон байдалда бүтэмжэтэй һайн хубилалтанууд боложо байна гээд энэ хуралдаанай трибунада гаража, үгэ хэлэһэн олон хүн тэмдэглээ. Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Т. Кимура үгэ хэлэхэдээ, совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүн шухала удха шанартай байна гэжэ мэдүүлбэ. «Байгша оной июль һарада Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондо баталагдан абтаһан хэлсээнүүд, илангаяа ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые газар доро туршалгые болюулха тухай СССР-эй ба США-гай хоорондын договор ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха тухай хэлсээ баталха шухала алхам болохо байна», — гэжэ Японой министр хэлээ.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хинаха талаар хоёр агууехэ ороной хоорондо туйлагдаһан амжалта шухала удха шанартай байна гэжэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Дж. Каллагэн мэдүүлбэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөн, Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүд шухала удха шанартай байна гэжэ Англиин түлөөлэгшэ хэлээ.

Замбиин гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Мваанга үгэ хэлэхэдээ, Кипрэй асуудал мухардашоод байна гэжэ тэмдэглэбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, НАТО-да хабаатай гүрэнүүд энэ асуудалые шиидхэлгэдэ һаад тойбо татана. Кипрэй асуудалаар уласхоорондын конференци ООН-до зарлаха тухай Советскэ Союзай дурадхалые тэрэ дэмжэбэ.

ТОКИО

Шолохов тухай Икэдын хөөрөөн

ТАСС

Советскэ Союзда ошоод байха үедөө Михаил Шолоховтой уулзажа хөөрэлдэһэн байнаб гээд Японой ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Дайсаку Икэда Токиогой «Майнити» газетэдэ бэшэнэ.

Тэрэнэй Москвадахи байра соонь хөөрэлдэбэбди гэжэ Дайсаку Икэда хөөрэнэ. Хүн зондо тэрэнэй айхабтар дуратай, тэдэниие ехээр хүндэлдэг байһыень Михаил Шолоховой хөөрөөнһөө ойлгобоб. Энэнь ажабайдал һайнаар мэдэдэг байһые элирхэйлэн харуулаа. Шолохов хадаа ородой газар дээрэ мүндэлэн түрэһэн уран зохёолшо болоно гэжэ юундэ хэлсэдэгыень энээнһээ ойлгобоб.

Уран зохёол тухай Михаил Шолоховтой хөөрэлдэхын тула зорюута бэлэдхэл хээ һэм. «Хүнэй хуби заяан» гэжэ рассказ тухайнь хөөрэлдэбэбди. «Бүхы юумэн хүнэй суртал бодолһоо дулдыдадаг. Бидэнэр бултадаа өөһэдөө зол жаргалаа зохёодог байнабди», — гэжэ уран зохёолшо хэлэбэ. Хүн түрэлтэндэ Шолоховой дуратай байһыень эдэ үгэнүүд элирхэйлэн гэршэлнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Э. Кеннедиин мэдүүлгэ

ТАСС

1976 ондо Холбоото Штадууд дотор үнгэргэгдэхэ һунгалтын үеэр президентын тушаалда кандидатураяа табихагүйб гэжэ сенатор-демократ Эдвард Кеннеди соносхоо.

Э. Кеннеди Бостон хотодо болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ шиидхэбэриимни «хубилхагүй, бата байха» гэжэ мэдүүлээ. 1976 ондо сенадта үшөө дахин һунгагдахые оролдохоб гэбэ.

«Булингөө эрилтэ хүсэлэнгэй үндэһөөр» президентын һунгалтада хабаадахагүй гэжэ шиидхэбэб гэжэ Э. Кеннеди мэдүүлбэ.

Хоёр аханарайнгаа алагдаһые хараада абажа, США-гай президентын тушаалда Э. Кеннедиин кандидатураяа табяагүй һаань дээрэ байгаа гэжэ демократическа партиин национальна комитедэй түрүүлэгшэ байһан Л. О'Брайен һаяхан мэдүүлбэ. Холбоото Штадуудай президент Джон Кеннеди 1963 ондо, харин президентын тушаалда кандидатураяа табиһан Роберт Кеннеди 1968 ондо алуулаа һэн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

УНШАГТЫ[н] һонирхохо[ор] байхат

УҺАНАЙ ОЕОРЬ[ОО] ОЛЗО БЭДЭРНЭ

УРДА АМЕРИКЫЕ ... конкистадорнуудай булим[та]... эзэмдэжэ эхилһэнһээ ... тус түбиин оронуудые то[нон] хүреэлжэ байһан далай... океануудай оеорто ... мүнгөөр хэһэн үнэтэ ... зүйлнүүд, энэдхэг искусс[тва] бусад эдлэл хэрэгсэлнүүд ... тэдэг юм ха. Эдэ бүгэд[э] миллиард доллароор сэ[нэгдэ]нэ. Испан булимтарагшадай ... зо олохон ушарта далайн ... го шэнгээдэшэдэг байг[аа].

Мүнөө энэ районһоо дал[айн] археологи ехэ олзо олобо[ор] лонхой. Американ ... наймаашад энэ хэрэг ... хын тула техникэ үргэн[өөр] рэглэнэ. Тусхай түхеэрэ[мжэтэй] судналуудаар, батискафу[удаар] эхозондонуудаар тэдэнь ... данхай.

Далайн оеороор олзо бэ[дэ]... дэг зуу шахуу бүлэгүүд ... сахан Флоридада биш. ... Америкын хэблэлэй мэд[ээ]... дэй ёһоор, «далай дээр[эхи] тойл байлдаанууд» хаа... нэй хоорондо болодог ... юм.

Тодорхойлон хэлэбэл, ... зуун жэлэй турша соо ... уһа руу шэнгэһэн 150 ... каравеллые, тэдэнэй ... 1.733 оной туйлай ехэ ... шуурганай үеэр 19 суд[но]... флотилитаяа хамта ... шэнгэһэн «тамаржа ... банкнуудай» нэгэн—«Инф...» гэжэ кораблиие элирүүл... «Мэрин эксплорейшн» компани Карибска далай... рэ эгээл эдэбхитэй ябуул[га]... сые хэнэ.

Эрье шадарнь уһанда ... гэһэн баялигуудые бэдэр... тула Латиин Америкын ... нуудай ехэ мүнгэ гарга[жа] шадахагүй байхадань, ... бэдэрдэг археологууд ... эдэбхитэйгээр ябуулга ... бшуу. «Мэрин эксплор[ейшн]» компани диктатор Дюва[льетай] ашаг ехэтэй хэлсээ бая... байна. Табан жэлэй турш[а] Гаитиин эрье шадар тэр[э] ... дэрэлгэнүүдые хэхэ юм. ... жэ уһанай оеорһоо аб... үнэтэ зүйлнүүд США-гай ... нуудта ороно, харин ар[хеоло]гическа үнэтэ шухаг юум[а] американ музейнүүдтэ те[ээ]... на.

ШҮРЭ ГҮБЭЭНҮҮ[Д] ХОСОРЖО БАЙНА

УҺАН ДОРОХИ шүрэ[н] бээнүүдые һонирхон хө... сэдьхэлээ ханажа ошохы[н] ла Малайзи ерэһэн олон ... шалагшад эндэһээ урма... харан мордохо баатай бо... Малайзиин эрьенүүд ш... олон тоото багахан ар[ал]... дые тойрон байдаг шүр[э] бээнүүд хосорон һалажа ... хай. Нютагай браконьер... аяншалагшад гэм зэмэтэ... гаһа барихын тула элдэб ... халдаг, динамит тэһэлдэг... коньернүүд эдээндэ ехэ ... хохидол ушаруулна.

Үзэсхэлэн һайхан шүр[э] ... дые дурасхаал болгон ... ха ехэ оролдолго аяншала... гаргадаг юм. Уһанай ... иимэ үнэтэ шухаг зүйлнүүд ... бэдэрэн абалга хэмһээ ... байнхай. Энээнһээ ула... Тиоман, Аур, Пангкор ... рэ гүбээнүүд үгы шахуу ... гогдошоо.

ҮНЭТЭ ШУХАГ ЗҮЙЛНҮҮДЫЕ ХУЛГАЙЛАГША[Д]

БАНГКОГҺОО урбүү... далаад километртэ ... Таиландын эрье шадар... жэн, аажам намдуу ... шэ Таиландын ба ... аяншалагшад олоороо ... Ушар юуб гэхэдэ, ... гаһашадай нэгэн агнуур... байтараа, гэнтэ уһанай ... һоо шабар амһарта ... хиһан байгаа. Энэнь XIII ... жэлдэ хабаатай гэжэ ... ехэтэй антиквар батал... гэхэ.

Энээн тухай зар тү... хилгаан мэтэ түргөөр ... Нютагай ба харшин ор... зэдэн зуугаад аквала... лон уһанда обтойшуул ... сорор руу орожо, элд... шухаг зүйлнүүдые бэдэ[р]... халһан байгаа.

Дундада зуун жэл... эхин үеэр далай дээгүүр ... даа наймаа хэхэ зам ... гарадаг байһан. Тиин ... лшин уһанда шэнгэхэ үе... урда сагай шабар амһарта ... руу шэнгэһэн байгаа ... багсаамжалагдана.

ХҮНҮҮД БА КРОКОДИЛНУУ[Д]

Ганын Тамале хото ... нэгэ тосхоной хүнүүд ... дилнуудтай эбтэй зетэй ... даг, Ууртай дошхон тэрэ... тад хүнүүдтэ һүүлһээ ... даг. үхибүүдынь ... унаад ябадагшье бай... Крокодилнуудые тэндэ ... амитан гэжэ тоолодог ... амитанай хүндэ добтолго ... нэгэтэшье үзэгдөөгүй ...

(ТА[СС]).

Редакторай орло[гшо]
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонуud:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор[а] — 54-54, приёмная — 54-83, зам. редактора — 68-06, ... редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретар[иата] — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сель[ского] хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитац[ии] — 56-23, промышленности и строительства — 61-3[...], [со]ветского строительства и быта — 69-58, культур[ы и] школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, [инфор]мации — 34-05, общественная приемная — 56-62, [объяв]ительное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.